

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΔΕΚΑΕΤΙΑ
(2003-2013) ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΚΑΙ ΟΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ.

ΔΑΝΕΣΗ ΜΑΡΙΑ-ΕΛΕΝΗ

Επιβλέπων καθηγητής: Πολίτης-Στεργίου Βαγγέλης

Μεσολόγγι 2014

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα και πως επηρεάζει την απασχόληση 3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου..... 8

Η ανεργία στην περιφέρεια Πελοποννήσου και πως αυτή εξελίσσεται από το 2003 -2013 9

Η απασχόληση ανάλογα το φύλλο και την ηλικία στην περιφέρεια Πελοποννήσου από το 2003 -2013 16

Η ανεργία σε επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.....25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ο κοινωνικός αντίκτυπος της οικονομικής κρίσης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.....34

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Προτάσεις για την λύση του προβλήματος.....49

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 54

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 57

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα και πως επηρεάζει την απασχόληση.

α. Οικονομική κρίση

Η Οικονομική κρίση είναι μια διαταραχή στις χρηματοπιστωτικές αγορές στις οποίες οι λανθασμένες επιλογές και τα προβλήματα οικονομικού κίνδυνου αυξάνονται με αποτέλεσμα να αδυνατούν να διοχετεύσουν τα κεφάλαια τους σε παραγωγικές επενδύσεις και σε αποδοτικούς τομείς. Μια οικονομική κρίση μπορεί να οδηγήσει μια οικονομία μακριά από την ισορροπία και να στρέψει σε μια καθοδική πορεία τους δείκτες της οικονομικής ανάπτυξης.

Οικονομική κρίση είναι το φαινόμενο κατά το οποίο μια οικονομία χαρακτηρίζεται από μια διαρκή και αισθητή μείωση της οικονομικής της δραστηριότητας. Όταν λέμε οικονομική δραστηριότητα αναφερόμαστε σε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας, όπως η απασχόληση, το εθνικό προϊόν, οι τιμές, οι επενδύσεις κ.λ.π. Ο βασικότερος δείκτης οικονομικής δραστηριότητας είναι οι επενδύσεις, οι οποίες, όταν αυξομειώνονται, συμπαρασύρουν μαζί τους και όλα τα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη.¹

---

¹ Γεώργιος Κουφάρης, «Η παγκόσμια οικονομική κρίση και οι χρηματιστηριακές αγορές». Περιοδικό Χρήμα, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2010

Την τελευταία δεκαετία η Ελλάδα εισήλθε σε μία κρίσιμη καμπή της σύγχρονης ιστορίας της, καθώς οι οικονομικές πολιτικές των τελευταίων δεκαετιών την έχουν οδηγήσει στα πρόθυρα της χρεοκοπίας. Το φαινόμενο της κρίσης είναι γνωστό σε όλους, ανεξάρτητα από το πόσο επηρεάζει την ζωή του καθενός, και τα τελευταία χρόνια έχει φτάσει σε απελπιστική κατάσταση.

β. Η απασχόληση και ανεργία στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με τις τελευταίες απογραφές, ο πληθυσμός της Ελλάδας γηράσκει με ταχείς ρυθμούς. Η μεταβολή αυτή, η οποία οφείλεται στο συνδυασμό της πτώσης της γεννητικότητας και την συγκράτηση της θνησιμότητας, έχει σημαντικές επιπτώσεις στην αγορά εργασίας.²

Σημαντικές ακόμα επιπτώσεις στην αγορά εργασίας έχει και η οικονομική κρίση που η χώρα μας διανύει τα τελευταία χρόνια, και μια από τις μεγαλύτερες επιπτώσεις της είναι η αύξηση της ανεργίας, η οποία έχει φτάσει σε διψήφιο αριθμό ενώ ανάμεσα στους νέους το ποσοστό των ανέργων ξεπερνά το 57%. Στοιχεία των τελευταίων μηνών δείχνουν την ύπαρξη μιας διαρθρωτικής αδυναμίας της ελληνικής οικονομίας να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας εντείνοντας την ανησυχία για το φαινόμενο. Μεγάλο μερίδιο της ευθύνης φέρει για αυτήν την κατάσταση η άθλια διαχείριση των

---

² Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία.<< Απασχόληση και ανεργία- Τριμηνιαία έρευνα για τα έτη 2003-2013.>>

οικονομικών, της ελληνικής δημοσιονομικής πολιτικής και του ασφαλιστικού αλλά και η παγκόσμια οικονομική κρίση.

Η έννοια της ανεργίας αφορά τα άτομα εκείνα που σε μια δεδομένη στιγμή δεν βρίσκουν δουλειά, ενώ επιθυμούν και ζητούν εργασία. Ο άνεργος, ως ορολογία, διαφέρει από τον λεγόμενο <<άεργο>> , ο οποίος , ιδιαίτερα παλαιότερα , αναφερόταν πιο συχνά στα αστυνομικά δελτία και άφορα κάποιο πρόσωπο που δεν έχει δουλειά αλλά ούτε και ενδιαφέρεται να δουλέψει. Στην διεθνή βιβλιογραφία και πρακτική υπάρχει και ο όρος <<αποθαρρυσμένοι εργαζόμενοι>>, που αναφέρεται σε πρόσωπα που επιθυμούν να δουλέψουν αλλά δεν έχουν κάνει καμία προσπάθεια τις τελευταίες τέσσερις εβδομάδες, είτε γιατί δεν υπάρχουν εργασίες είτε γιατί αδυνατούν να προσληφθούν σε κάποια εργασία εξαιτίας ενός προσωπικού παράγοντα , όπως η ηλικία το φύλλο ή η έλλειψη ειδίκευσης.

Ως άνεργοι ορίζονται «τα άτομα δεκατεσσάρων ετών και άνω που δεν σπουδάζουν και που κατά την εβδομάδα πριν την διεξαγωγή της έρευνας δεν εργάστηκαν καθόλου , ούτε είχαν μια κανονική εργασία ως μισθωτοί (με μισθό ή ημερομίσθιο) που να την αναλάβουν αμέσως.»

Οι βασικές μορφές ανεργίας είναι:

- Η διαθρωτική ανεργία, που συνεπώς προέρχεται από την έλλειψη συμπληρωματικών συντελεστών παράγωγης.
- Η ανεργία τριβής, που προέρχεται από τη μη άμεση προσαρμογή προσφοράς και ζήτησης εργασίας.

- Η κλαδική ανεργία, που συνήθως εμφανίζεται στον αγροτικό ή βιομηχανικό τομέα.
- Η συγκεκαλυμμένη ανεργία, όταν η οριακή παραγωγικότητα εργασίας είναι μηδέν , οπότε αρκεί να μειώσουμε τον αριθμό εργαζομένων ώστε να πετύχουμε αύξηση της παράγωγης.
- Η υποαπασχόληση, που συνηθίζεται να στο γραφειοκρατικό τομέα.
- Η τεχνολογική ανεργία, που εμφανίζεται συνήθως εξαιτίας της εισαγωγής του τεχνολογικού παράγοντα.
- Η υψηλή και μακροχρόνια ανεργία, που συνήθως προέρχεται όταν η οικονομία είναι σε ύφεση.

Ως απασχολούμενοι ορίζονται , σύμφωνα με την ΕΣΣΥΕ (Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος)« τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω τα οποία την εβδομάδα αναφοράς είτε εργάστηκαν έστω και μία ώρα με σκοπό την αμοιβή ή το κέρδος, είτε εργάστηκαν στην οικογενειακή επιχείρηση, είτε δεν εργάστηκαν αλλά είχαν μια εργασία ή επιχείρηση από την οποία απουσίαζαν προσωρινά. »³

Μελετώντας τα στατιστικά στοιχεία των τελευταίων ετών, σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή, παρατηρούμε ότι στην αρχή της δεκαετίας (2003) το ποσοστό της ανεργίας

---

³ Οικονομία και Πολιτική στην Σύγχρονη Ελλάδα Επιμέλεια: Θεodorής Σακελλαρόπουλος, Διομικός: Αθήνα 2004

(δηλαδή η επί % αναλογία των ανέργων επί του συνόλου του εργατικού δυναμικού, που είναι το άθροισμα απασχολούμενων και ανέργων) είναι 9,5%, σε αντίθεση με το τέλος του 2009 , όπου η οικονομική κρίση, σύμφωνα με τις εξελίξεις, άγγιξε σε σημαντικό βαθμό την Ελλάδα, ανήλθε σε 10,3% ενώ την προηγούμενη χρόνια το πόστο βρισκόταν στο 7,9% (2008). Παρατηρούμε λοιπόν μια σημαντική αύξηση της ανεργίας στον Ελληνικό πληθυσμό , τόσο στην αρχή της δεκαετίας, όσο και στα δεδομένα ενός έτους. Το ποσοστό αυτό έρχεται και σχεδόν τριπλασιάζεται στο τέλος της δεκαετίας (2013), αφού το ποσοστό της ανεργίας ανήλθε στο 27,5%, με τον αριθμό των απασχολούμενων να φτάνει στους 3,589,657 άτομα και των ανέργων σε 1,363,137, βάση του πληθυσμού της Ελλάδος που το 2013 σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή φτάνει τα 10,815,197 άτομα.

Παρακάτω θα μελετήσουμε την εξέλιξη της απασχόλησης άλλα και της ανεργίας, τόσο σε επίπεδο Πανελλαδικό όσο και στο επίπεδο της Περιφέρειας Πελοποννήσου την τελευταία δεκαετία (2003-2013). Στο πρώτο κεφάλαιο θα αναλύσουμε τα ποσοστά που καταγράφηκαν τα έτη αυτά τόσο στην απασχόληση όσο και στην ανεργία. Θα δούμε τα ποσοστά ανεργία στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, τις φυλετικές διαφορές στην απασχόληση, το μορφωτικό επίπεδο καθώς και τις οικονομικές δραστηριότητες.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα αναλύσουμε τα κοινωνικά προβλήματα που δημιουργεί η οικονομική κρίση και η έλλειψη εργασίας και πως αυτά επηρεάζουν την Περιφέρεια.

Τέλος θα εξετάσουμε τους παράγοντες που βοηθούν , αν όχι στην επίλυση, τότε στην επούλωση, του τεράστιου αυτού οικονομικού- κοινωνικού προβλήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.Η Περιφέρεια Πελοποννήσου

➤ Γεωγραφικά στοιχεία

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου καταλαμβάνει το νότιο τμήμα της ηπειρωτικής Ελλάδας.

Αποτελείται από τους νομούς:

- Κορινθίας
- Αργολίδος
- Αρκαδίας
- Μεσσηνίας και
- Λακωνίας

και έχει έδρα την Τρίπολη, Πρωτεύουσα του νομού Αρκαδίας.

Βρέχεται δυτικά από το Ιόνιο Πέλαγος και συνορεύει με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος, βορειοανατολικά με την Περιφέρεια Αττικής, ενώ ανατολικά βρέχεται από το Μυρτώο Πέλαγος.

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου έχει συνολική έκταση 15.490 χμ² και καλύπτει το 11,7% της συνολικής έκτασης της χώρας, ενώ ο πληθυσμός της ανέρχεται σε 581.580 κατοίκους σύμφωνα με την εκτίμηση της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για το 2011 και αντιστοιχεί περίπου στο 6,4 % του συνολικού πληθυσμού της χώρας.

Από το σύνολο των δήμων και κοινοτήτων (885) που υπάρχουν στην περιφέρεια Πελοποννήσου το 40% ανήκει σε ορεινές περιοχές (354), ενώ το 19,9% του πληθυσμού κατοικεί στον ορεινό χώρο.

Οι περιοχές αυτές χαρακτηρίζονται από χαμηλό επίπεδο των υποδομών, γεωγραφική απομόνωση από τις υπόλοιπες περιοχές και έλλειψη επαρκών συνδέσεων, χαμηλά εισοδήματα, γηρασμένο πληθυσμό και παραδοσιακές αγροτικές και κτηνοτροφικές καλλιέργειες.⁴

2.Η ανεργία στην περιφέρεια Πελοποννήσου και πως αυτή εξελίσσεται από το 2003 -2013 .

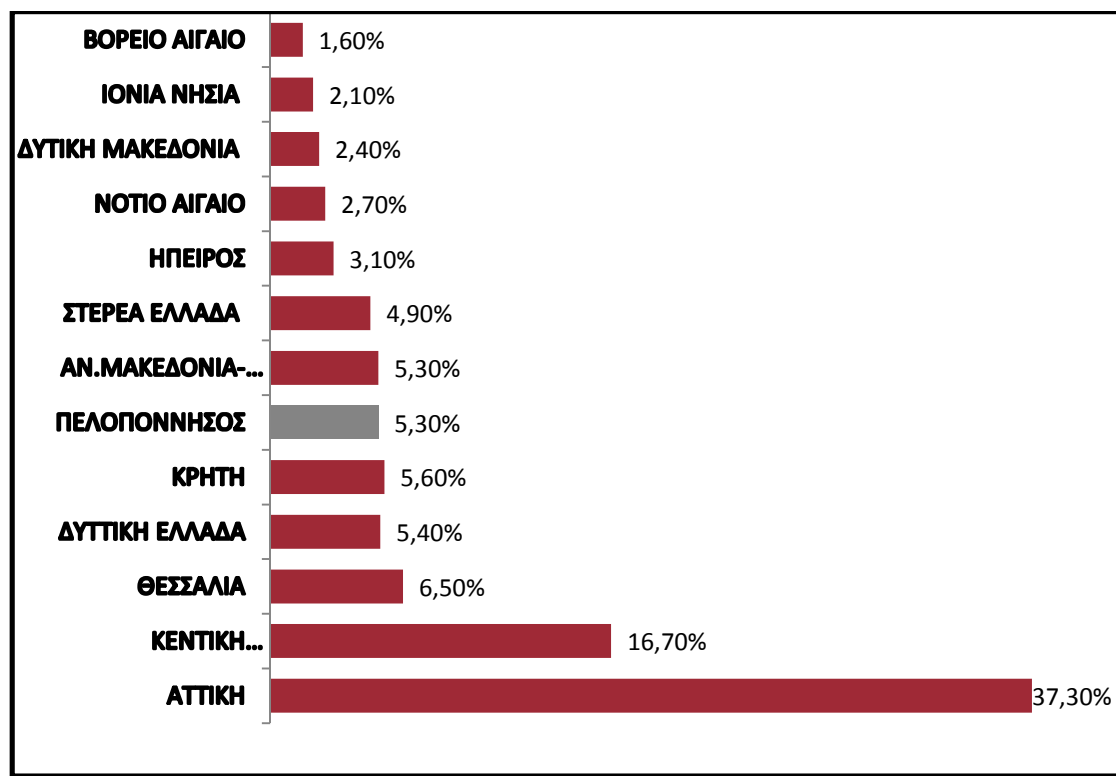
I. Απασχόληση

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Περιφέρειας Πελοποννήσου, με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat (έτος 2010) ανήλθε στις 267,9 χιλιάδες άτομα, που αποτελούν το 5,3% του συνολικά οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας, πράγμα που την κατατάσσει στην έκτη μεταξύ των Περιφερειών της χώρας. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση οικονομικά ενεργού πληθυσμού εντοπίζεται στις Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας (54% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας), ενώ στις Περιφέρειες Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Κρήτης, Πελοποννήσου, Ανατολικής Μακεδονίας- Θράκης και Στερεάς Ελλάδας το αντίστοιχο ποσοστό κυμαίνεται μεταξύ του 6,5% και 4,9% .

---

⁴ Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδος, Οι απόψεις των πολιτών. Πελοπόννησος 2013

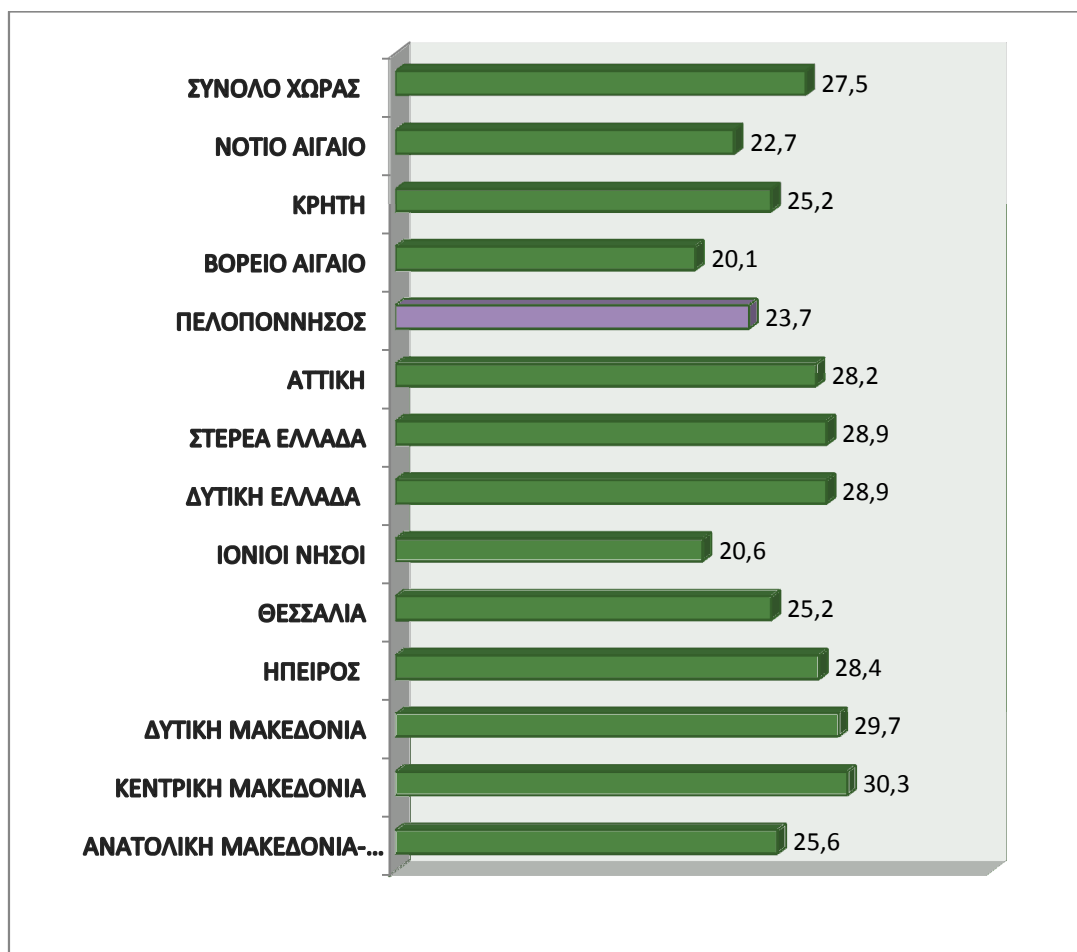
Διάγραμμα 1: Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός των Περιφερειών της Ελλάδας ως Ποσοστό του συνολικού οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας (έτος 2010)

II. Ανεργία

Ραγδαία είναι η τάση αύξησης του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια μετά το 2008, ως αποτέλεσμα της παρατεταμένης ύφεσης που μαστίζει τη χώρα. Μάλιστα με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία της Έρευνας Δυναμικού της **ΕΛ.ΣΤΑΤ.**, παρουσιάζεται έκρηξη του ποσοστού ανεργίας κατά 6,1 ποσοστιαίες μονάδες για το 2011 σε σχέση με το αντίστοιχο του 2010. Οι ρυθμοί αύξησης του επιπέδου ανεργίας στην Περιφέρεια είναι χαμηλότεροι της χώρας, αποτέλεσμα του ούτως ή άλλως χαμηλού επιπέδου του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της Περιφέρειας. Το ποσοστό ανεργίας του εργατικού δυναμικού της Περιφέρειας Πελοποννήσου το 2011 ανέρχεται στο 16,8%, ποσοστό χαμηλότερο από εκείνο στο επίπεδο της χώρας (17,65%). Το ποσοστό αυτό των ανέργων αυξάνεται ακόμα περισσότερο μέχρι και το τέταρτο τρίμηνο του 2013, όπου έρχεται να αγγίξει το 22,9%. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου, μετά τη Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, παρουσιάζει το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας μεταξύ των Περιφερειών της χώρας. Τα στοιχεία παρουσιάζονται στο Διάγραμμα που ακολουθεί.

Διάγραμμα 2.: Ανεργία (%), κατά Περιφέρεια του τέταρτο τρίμηνο του 2013 σύμφωνα με την ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Σε επίπεδο Περιφέρειας το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στη Κεντρική Μακεδονία με 30,3% και στη Δυτική Μακεδονία με 29,7%. Στον αντίποδα, το μικρότερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στο Βόρειο Αιγαίο με 20,1% και στις Ιόνιους Νήσους με 20,6%. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου βρίσκεται στην τεταρτη θέση σε ποσοστό ανεργίας, σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα, ποσοστό αρκετά αυξημένο (23,7%).

Θέλοντας να δούμε το θέμα της ανεργίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου πιο συγκεκριμένα και αναλυτικά, για την τελευταία δεκαετία (2003-2013), παρατηρούμε των παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 1. Ανεργία στην περιφέρεια Πελοποννήσου ανά τρίμηνο 2003-2013
(πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

	1 ^ο Τρίμηνο	2 ^ο Τρίμηνο	3 ^ο Τρίμηνο	4 ^ο Τρίμηνο
2003	7,4%	6,8%	8,1%	8,6%
2004	9,9%	8,6%	8,7%	9,1%
2005	9,0%	8,6%	8,9%	8,4%
2006	8,4%	7,8%	7,3%	7,4%
2007	7,4%	7,7%	7,3%	7,7%
2008	8,0%	7,1%	6,5 %	7,0%
2009	8,3 %	7,5%	7,5%	8,7%
2010	8,8%	9,9%	10,0%	10,7%
2011	12,4%	13,1%	14,7%	16,8%
2012	19,0%	19,9 %	20,1%	20,4%
2013	21,1%	22,2%	22,9%	23,7%

Παρατηρούμε λοιπόν (Πίνακας 1.)το ποσοστό της ανεργίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου να παραμένει σχετικά σταθερό από το έτος του 2003 έως και το 2009, με μικρές μόνο αυξομειώσεις. Αισθητό γίνεται το γεγονός της μειώσεως της ανεργίας γενικά το 2^ο και 3^ο τρίμηνο κάθε έτους ξεχωριστά,

ενώ αύξηση παρατηρείτε το 1^ο και 4^ο τρίμηνο. Σημειώνεται ότι η ανεργία αυξήθηκε το 1^ο τρίμηνο του 2004 με ποσοστό που ανήλθε στο 9,9% σε σχέση με το 1^ο τρίμηνο του 2003 που το ποσοστό ήταν στο 7,4%. Αργότερα παρατηρείτε μια σχετική σταθερότητα έως και το 1^ο τρίμηνο 2011, που η ανεργία στην Περιφέρειες της Πελοποννήσου ανήλθε στο 12,4%, ποσοστό αυξημένο κατά 3,6 μονάδες από το αντίστοιχο τρίμηνο του 2010. Μετέπειτα παρατηρείτε μια συνεχόμενη αύξηση της ανεργίας έως και το 4^ο τρίμηνο του 2013 όπου το ποσοστό ανήλθε στο 23,7%, αυξανόμενο κατά 15,1 μονάδες από το αντίστοιχο τρίμηνο του 2003.

Σήμερα, από το σύνολο των ανέργων που αναζητούν μισθωτή απασχόληση, το 28,7% αναζητά αποκλειστικά πλήρη απασχόληση, ενώ το 66,5% αναζητά πλήρη αλλά στην ανάγκη είναι διατεθειμένο να εργαστεί και με μερική απασχόληση. Τέλος, το 1,4% αναζητά μερική απασχόληση ή δεν ενδιαφέρεται αν θα βρει μερική ή πλήρη απασχόληση.

Ένα ποσοστό ανέργων (4,3%) απέρριψε, κατά τη διάρκεια του 2013, κάποια πρόταση ανάληψης εργασίας για διάφορους λόγους, κυρίως επειδή:

- α) δεν εξυπηρετούσε ο τόπος εργασίας (28,5%),
- β) δεν ήταν ικανοποιητικές οι αποδοχές (27,5%).
- γ) δεν εξυπηρετούσε το ωράριο (23,2%),

Το ποσοστό των «νέων ανέργων», δηλαδή των ανέργων που δεν έχουν εργαστεί ποτέ στο παρελθόν, ανέρχεται στο 23,3% του συνόλου των ανέργων ενώ οι μακροχρόνια άνεργοι (αυτοί

που αναζητούν από 12 μήνες και άνω εργασία, ανεξάρτητα αν είναι «νέοι» ή «παλαιοί» άνεργοι), αποτελούν αντίστοιχα το 72,0%.

Το ποσοστό ανεργίας των ατόμων με ξένη υπηκοότητα, είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο των Ελλήνων υπηκόων (36,2% έναντι 26,8%). Επίσης, το 73,5% των ξένων υπηκόων είναι οικονομικά ενεργό, ποσοστό σημαντικά υψηλότερο από το αντίστοιχο των Ελλήνων το οποίο είναι 51,3%.

3. Η απασχόληση ανάλογα το φύλλο και την ηλικία στην περιφέρεια Πελοποννήσου από το 2003 -2013.

Ι. Απασχόληση και ανεργία με βάση το φύλλο.

Κατά τα τελευταία χρόνια παρατηρήθηκε αύξηση των θέσεων εργασίας, οι οποίες κυρίως καλύφθηκαν από γυναίκες. Από τη μελέτη των στοιχείων της διαχρονικής εξέλιξης των ποσοστών απασχόλησης του οικονομικά ενεργού πληθυσμού κατά φύλλο για τα εν λόγω έτη προκύπτει ότι το εξεταζόμενο χρονικό (2003-2013) διάστημα αυξήθηκε το σχετικό μέγεθος της απασχόλησης των δύο φύλων κατά 3,5 ποσοστιαίες μονάδες. Η αύξηση της απασχόλησης των γυναικών υπερτερεί έναντι των ανδρών (4,2 ποσοστιαίες μονάδες έναντι 2,6 μονάδες για τους άνδρες). Εξετάζοντας δε τη διαχρονική εξέλιξη της διαφοράς των ποσοστών απασχόλησης ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες συνάγεται ότι στην Ελλάδα η διαφορά στα ποσοστά απασχόλησης αυτά βαίνει διαχρονικά μειούμενη.⁵

Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι κατά το εξεταζόμενο χρονικό διάστημα οι γυναίκες που καταλαμβάνουν θέσεις εργασίας είναι αναλογικά περισσότερες από τους άνδρες με αποτέλεσμα να αυξάνονται ταχύτερα τα ποσοστά απασχόλησής τους. Παρόλα αυτά, η διαφορά στα ποσοστά απασχόλησης ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες εξακολουθεί να είναι σημαντική και αυτό σημαίνει ότι η προσέλκυση περισσότερων γυναικών στην απασχόληση θα πρέπει να αποτελεί συνεχή στόχο των πολιτικών της αγοράς

---

⁵ Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία <<Απασχόληση και ανεργία- Τριμηνιαία έρευνα για τα έτη 2003-2013.

εργασίας (προκειμένου να επιτευχθεί η μείωση της διαφοράς των ποσοστών απασχόλησης ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες).

Παρόλα αυτά και πιο συγκεκριμένα, μελετώντας τα στατιστικά στοιχεία της **ΕΛ.ΣΤΑΤ.** , διαπιστώνουμε ότι την τελευταία δεκαετία τα ποσοστά ανεργίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι αυξημένα στον γυναικείο πληθυσμό, καθώς το 2003 οι άνεργες γυναίκες έφτανα σε ποσοστό 14,6% , ενώ την ίδια χρονική περίοδο το ποσοστό των άνεργων αντρών άγγιζε μόλις το 6,0%, διάφορα η όποια φτάνει τις 8,6 ποσοστιαίες μονάδες.

Παρατηρούμε τα ποσοστά ανεργίας κατά φύλλο όπως αυτά καταγράφηκαν την τελευταία δεκαετία (2003-2013) από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. στον παρακάτω πίνακα.

Πινάκας 2. Τα ποσοστά ανεργίας κατά φύλλο στην Περιφέρεια Πελοποννήσου από το 2003 -2013 (πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

ΕΤΗ	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΑΝΤΡΑΣ
2003	14,6%	6,0%
2004	16,1%	6,4%
2005	14,9%	6,1%
2006	13,5%	5,5%
2007	12,7%	5,2%
2008	11,7%	5,3%
2009	14,0%	7,7%
2010	17,9%	11,5%
2011	24,5%	17,8%
2012	29,7%	23,3%
2013	31,3%	23,8%

Η ανεργία στον γυναικείο πληθυσμό στην αρχή της δεκαετίας (2003) έφτανε σε ποσοστό 14,6% και στο τέλος της δεκαετίας (2013) έφτασε το 31,3%, αυξήθηκε δηλαδή κατά 16,7 ποσοστιαίες μονάδες. Αντίστοιχα στον αντρικό πληθυσμό η ανεργία από 6,0% που ήταν στην αρχή της δεκαετίας (2003) σήμερα φτάνει το ποσοστό των 23,8%, αυξημένη και αυτή κατά 17,8 μονάδες.

Παρατηρούμε λοιπόν ότι το φαινόμενο της ανεργίας μαστιίζει τα τελευταία χρόνια τον πληθυσμό της Περιφέρειας αφού τα ποσοστά που έχουν καταγραφεί έχουν την τάση να αυξάνονται χρόνο με τον χρόνο.

Βλέποντας τον παραπάνω πίνακα (Πινάκας 2.) πιο αναλυτικά, κατατάρουμε ότι γενικά ο γυναικείος πληθυσμός είναι αυτός που πάσχει από το φαινόμενο της ανεργίας περισσότερο, παρόλο τις προσπάθειες που γίνονται τα τελευταία χρόνια, και παρόλο που οι γυναίκες με το πέρασμα του χρόνου απασχολούνται όλο και περισσότερο. Ένα ποσοστό που δεν αλλάζει παρά μόνο μειώνεται αναλογικά.

Παρατηρούμε λοιπόν ότι υπάρχει ένα εύρη χάσμα ανάμεσα στους άντρες ανέργους και στις γυναίκες αντίστοιχα όλα αυτά τα χρόνια, αφού η διάφορα των ποσοστών μεταξύ τους δεν πέφτουν κάτω από τις 6,4 ποσοστιαίες μονάδες.

Αυτό συμβαίνει γιατί Παραδοσιακά, γυναίκες, σε στάδιο του κύκλου ζωής με αυξημένες οικογενειακές υποχρεώσεις, αδυνατούσαν να εξασφαλίσουν την κατάλληλη θέση εργασίας ή εγκατέλειπαν την εργασία τους οικειοθελώς, και ακολούθως οδηγούνταν σε ανεργία τριβής. Μακροπρόθεσμα,

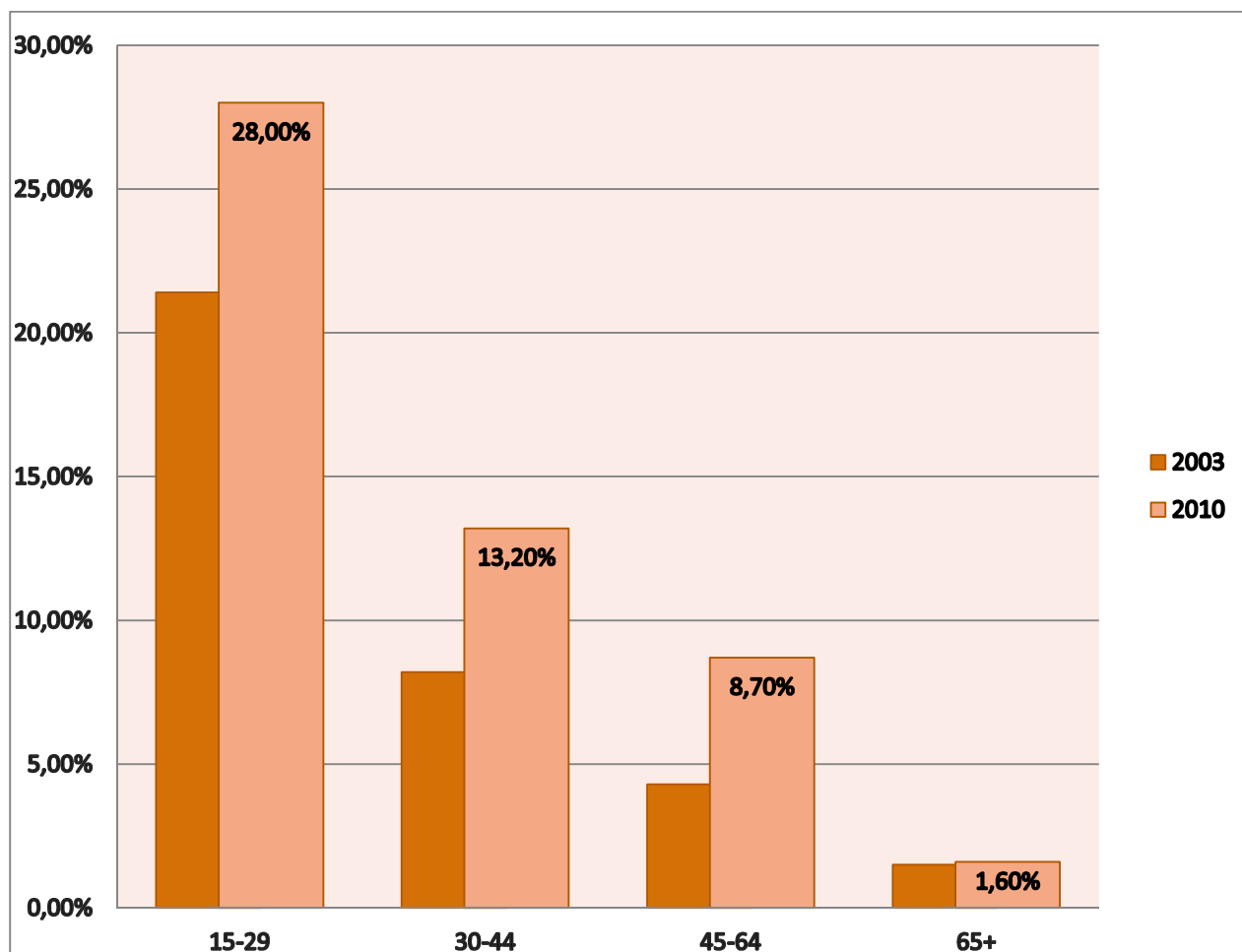
αναγκάζονταν να τηρούν ασταθή σχέση με την αγορά εργασίας και να απασχολούνται, όπου υπήρχαν κενές θέσεις, ή ακόμη να υποχρεώνονται σε αποχώρηση και να εντάσσονται στον οικονομικά μη ενεργό πληθυσμό, σε περιόδους αυξανόμενης ανεργίας. Η ασταθής εργασιακή βιογραφία των γυναικών οφείλεται, ως γνωστόν, στα παρατεταμένα διαστήματα απουσίας τους από τον ενεργό πληθυσμό και τη συνεπαγόμενη υποβάθμιση των προσόντων τους. Γιατί πάντοτε στην Ελλάδα υπήρξε ελλιπής δημόσια φροντίδα και μέριμνα για παιδιά και ηλικιωμένους. Επομένως, γυναίκες - μητέρες, επιφορτισμένες με την ανατροφή και φροντίδα μικρών παιδιών, απομακρύνονταν από την αγορά εργασίας, με συνεπακόλουθο την αδυναμία επιμόρφωσης ή επανακατάρτισής τους. Παράλληλα, οι διαρκώς επερχόμενες τεχνολογικές μεταβολές και κλαδικές αναδιαρθρώσεις απαιτούν αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων των εργαζομένων, πρόκληση στην οποία γυναίκες με οικογενειακές υποχρεώσεις δυσκολεύονταν να παρακολουθήσουν.

III. Απασχόληση και ανεργία με βάση την ηλικία

Το ποσοστό ανεργίας των γυναικών (31,7%) είναι σημαντικά υψηλότερο από των ανδρών (24,4%) όπως προαναφέραμε.

Το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στους νέους ηλικίας 15-24 ετών (57%), το οποίο στις νέες γυναίκες φθάνει στο 62,5%

Διάγραμμα 3. Οι άνεργοι ανά ηλικία το έτος 2003 και το 2010.
(πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Πιο αναλυτικά, στην αρχή της δεκαετίας (2003) τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας έχουμε στην ηλικία των 15-29 ετών , όπου το ποσοστό φτάνει το 21,4%. Δεύτερη έρχεται η ηλικία των 30-44 ετών , όπου το ποσοστό ανεργίας είναι στα 8,2%. Έπειτα ακολουθούν τα άτομα με ηλικία 45-64 και 65+ όπου τα ποσοστά αντίστοιχα φτάνουν τα 4,3% και 1,5%.

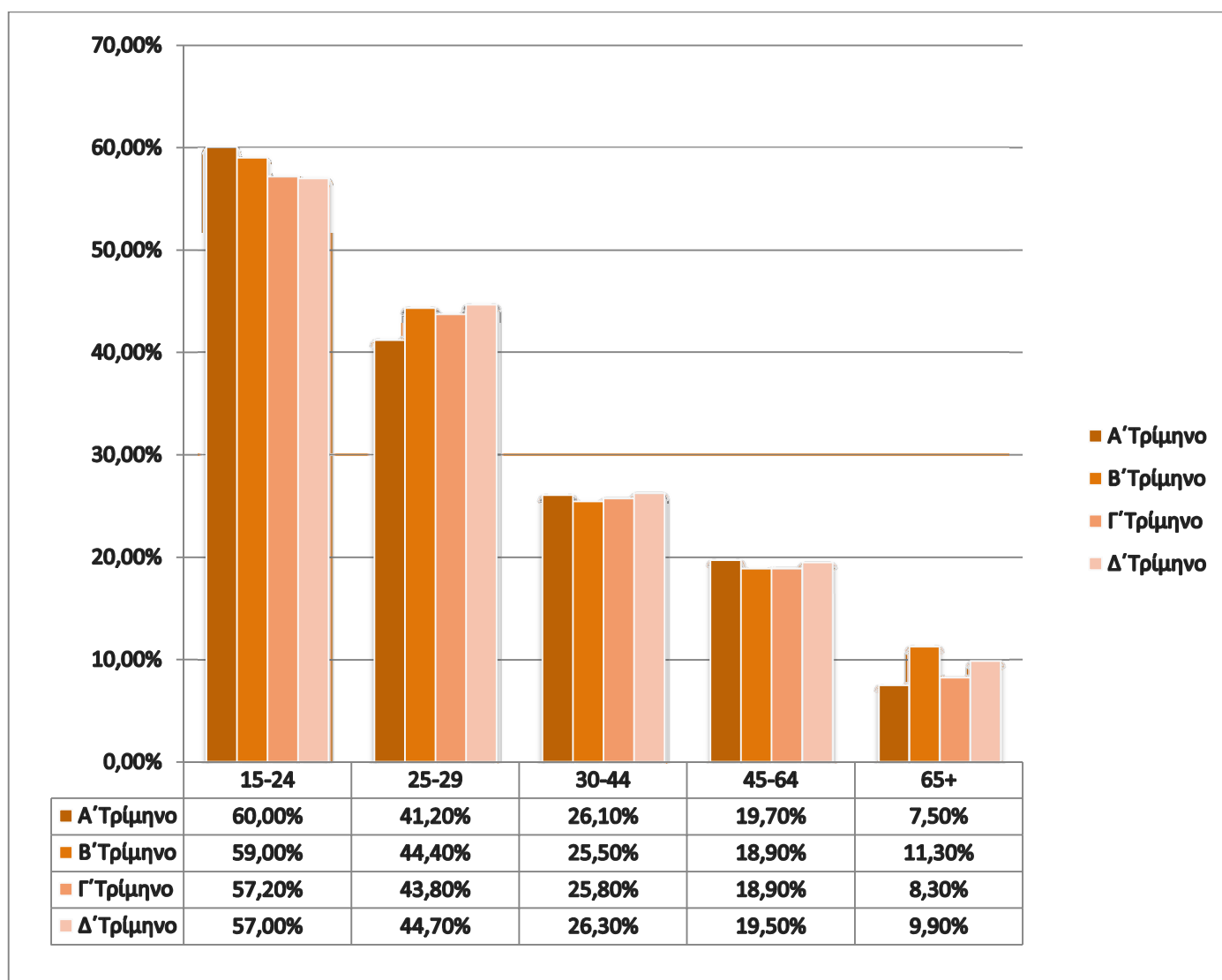
Μεγάλη αύξηση παρατηρείτε στην ανεργία μέχρι το 2010 σε όλες τις ηλικιακές μονάδες, αφού η ανεργία έχει την τάση να αυξάνεται συνεχώς και στην Περιφέρεια και να φτάνει συνεχώς νέα ρεκόρ. Το 2010 οι άνεργοι ηλικίας 15-29 φτάνουν το ποσοστό των 28,0% ,ποσοστό αυξημένο κατά 7,4 μονάδες από το 2003. Στα ίδια επίπεδα αυξημένη είναι η ανεργία και στις υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες, παρατηρώντας ότι οι άνεργοι ηλικίας 65+ παραμένουν σχεδόν στα ίδια ποσοστά(1,5% το 2003 και 1,6% το 2010)

Το πρόβλημα της ανεργίας και ειδικότερα στους νέους δεν σταματά εδώ , αφού μέχρι τα τέλη του 2013 , υπάρχει μεγάλη αύξηση των ποσοστών αυτών. (διάγραμμα 4.)

Όπως βλέπουμε και στο παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4), το πρώτο Τρίμηνο του 2013, οι άνεργοι ηλικίας 15-24 έφταναν το ποσοστό των 60,0 % ,ποσοστό αρκετά αυξημένο σε σχέση με αυτό των ατόμων ηλικίας 65+ (7,5 %). Στην ηλικιακή ομάδα των 25-29 η ανεργία αγγίζει το 41,2%, και στην ηλικιακή ομάδα των 30-44 , το 26,1%. Τα ποσοστά αυτά αλλάζουν ελάχιστα μέχρι και το τελευταίο Τρίμηνο του 2013,και παρατηρούμε μια μικρή μείωση της ανεργίας στα άτομα ηλικίας 15-24 , αφού το ποσοστό πέφτει στα 57,0%(μειωμένο κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες), σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του έτους. Στα άτομα ηλικίας 25-29 ,αντίθετα ,παρατηρείτε μια

αύξηση της ανεργίας καθώς στο τέλος του χρόνου το ποσοστό άγγιξε το 44,7% (αυξημένο κατά 3,5 ποσοστιαίες μονάδες). Σταθερό σχεδόν έμεινε το πόστο των ανέργων ηλικίας 30-44 και 45-64 (26,3% και 19,5% αντίστοιχα). Μικρή αύξηση της ανεργίας παρατηρείτε και στα άτομα 65+(αύξηση κατά 2,4 ποσοστιαίες μονάδες).

Διάγραμμα 4. Οι άνεργοι με βάση την ηλικία το έτος 2013, ανά Τρίμηνο (πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Σε γενικές γραμμές η Ελλάδα είναι μια χώρα η οποία εμφανίζει το υψηλότερο ποσοστό ανέργων στην ομάδα ηλικίας 15-24 ετών, και ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά στην ομάδα 50 ετών και άνω. Θα πρέπει να υπάρχει ένα κοινό αίτιο για το χάσμα αυτό, το οποίο ίσως, πρέπει να αναζητηθεί στα εκπαιδευτικά συστήματα της χώρας, στους θεσμούς που λειτουργούν στην αγορά εργασίας και στην διάθρωση της παράγωγης.

4.Η ανεργία σε επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

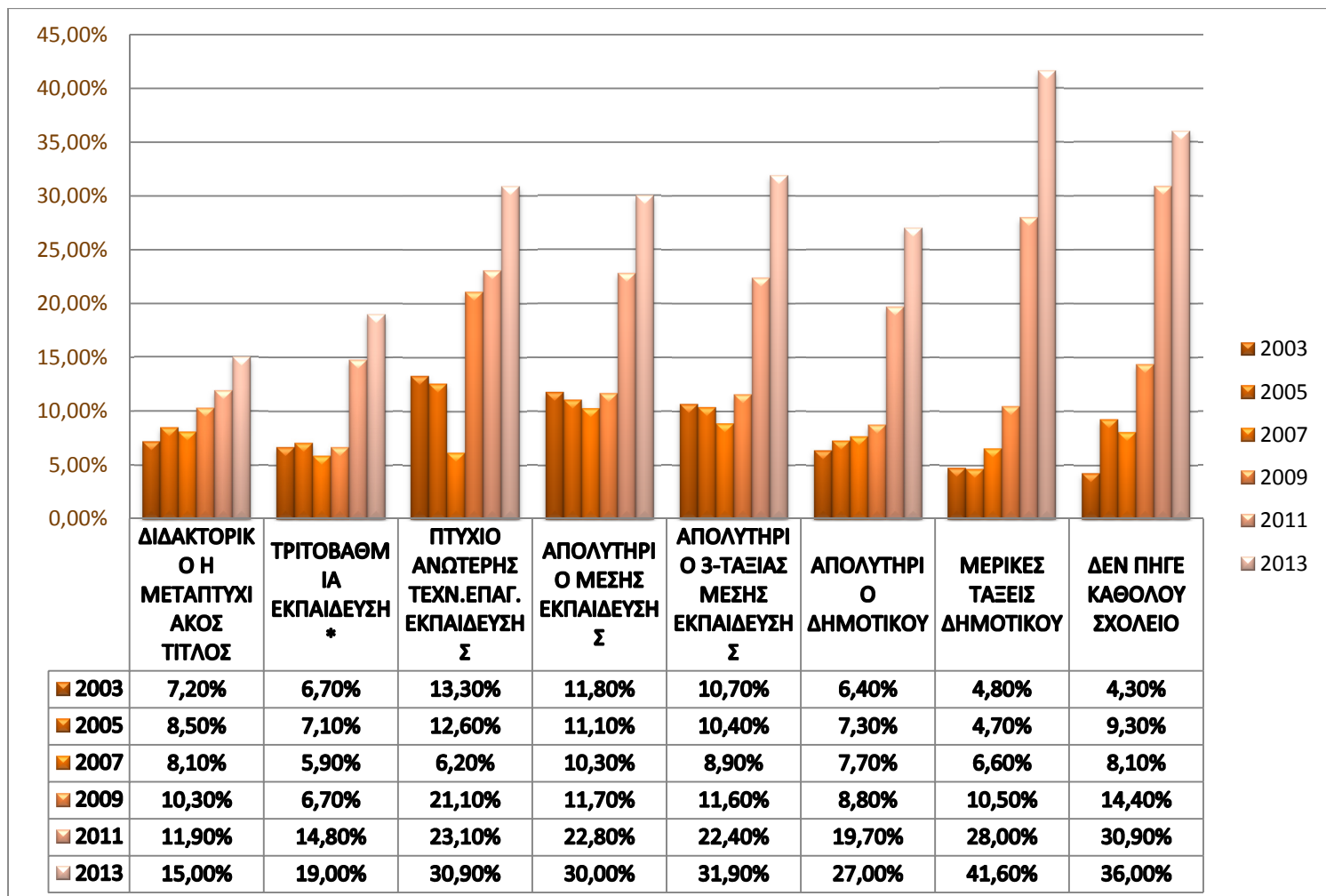
I. Οι άνεργοι με βάση το μορφολογικό επίπεδο.

Βλέποντας το επίπεδο εκπαίδευσης των ανέργων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, για τη φετινή περίοδο, παρατηρούμε ότι η κατανομή των ανέργων είναι περίπου ομοιόμορφη, με το 19,0% να είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το 36% απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το 30% απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης, και το 27% κάτοχοι απολυτήριου δημοτικού.

Παρατηρείτε δηλαδή ότι τα ποσοστά ανεργίας βρίσκονται πάνω από το συνολικό ποσοστό κυρίως τους απόφοιτους μέσης εκπαίδευσης, καθώς και σε αυτούς που είναι απόφοιτοι ή μη πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Χαμηλά ποσοστά παρατηρούνται στους άνεργους υψηλής εκπαίδευσης, τους απόφοιτους δηλαδή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τους κατόχους μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου.

Βλέποντας τον παρακάτω διάγραμμα- πινάκα παρατηρούμε ότι πριν από το 2011 τα ποσοστά ανέργων με χαμηλή μόρφωση – εκπαίδευση, όπως και αυτοί των άλλων άκρων, απόφοιτοι δηλαδή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και κάτοχοι διδακτορικών, ήταν χαμηλά, και το πρόβλημα της ανεργίας είχαν να αντιμετωπίσουν σε μεγαλύτερο βαθμό τα άτομα μέσης εκπαίδευσης.

Διάγραμμα 5. Οι άνεργοι με βάση το μορφωτικό επίπεδο από το έτος 2003 έως και το έτος 2013(πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Θα πρέπει να σημειωθεί ακόμα ότι σύμφωνα με κάποια στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. , προκύπτει ότι η κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Περιφέρειας Πελοποννήσου δε διαφέρει σημαντικά από την αντίστοιχη κατανομή σε επίπεδο χώρας.

II. Η απασχόληση στην Περιφέρεια Πελοποννήσου την τελευταία δεκαετία (2003-2013) κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου στηρίζεται κατά κύριο λόγο στη γεωργία όμως κυρίαρχο ρόλο παίζει και ο τομέας των υπηρεσιών , που τα τελευταία χρόνια αυξάνονται όλο και περισσότερο τα άτομα που ασχολούνται με αυτόν (πίνακας 3.)

Μελετώντας την οικονομία της Περιφέρειας Πελοποννήσου και τους τομείς παράγωγής , διαπιστώνουμε το εξής :

➤ Πρωτογενής τομέας

Στον πρωτογενή τομέα ανήκουν οι παραγωγικές δραστηριότητες που παρέχουν αγαθά σε φυσική κατάσταση απ' ευθείας από τη φύση χωρίς να έχουν υποστεί καμία επεξεργασία. Ο πρωτογενής τομέας αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ύπαρξη του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα.⁶

Ο πρωτογενής τομέας της Πελοποννήσου εξακολουθεί να διατηρεί ένα σημαντικό μέγεθος. Μέχρι και το τελευταίο τρίμηνο του 2013 , τα άτομα που ασχολούνταν με τον πρωτογενή τομέα άγγιζαν το 13,8 %

Η κάμψη ωστόσο που παρατηρείται στο προϊόν του πρωτογενή τα τελευταία χρόνια είναι σημαντική, ιδιαίτερα στις εσωτερικές ζώνες (κυρίως στις ημιορεινές περιοχές) της Περιφέρειας και στις περιοχές που αναπτύσσεται ο τουρισμός, ο οποίος προκαλεί εποχική απορρόφηση εργατικού δυναμικού που απασχολείται και στις αγροτικές δραστηριότητες.⁷

⁶ Οικονομία και Πολιτική στην Σύγχρονη Ελλάδα Επιμέλεια: Θεοδωρής Σακελλαρόπουλος, Διομικός: Αθήνα 2004

⁷ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Πελοποννήσου, Στρατηγικός Σχεδιασμός. Πελοπόννησος 2012

Παρατηρούμε ότι το 2005 ο πρωτογενής τομέας απασχολούσε το 35,0 % του ενεργού πληθυσμού , ποσοστό που μειωνόταν σταδιακά , και σήμερα απασχολεί μόλις το 13,8%. Η απορρόφηση του εργατικού δυναμικού από τον τουρισμό είναι ικανή να καλύψει την αγροτική έξοδο. Η πτώση της παραγωγικότητας του τομέα υποδεικνύει έντονη υποαπασχόληση στη γεωργία και σημαντικά προβλήματα στην αγροτική δομή της Περιφέρειας.

Οι κυριότερες καλλιέργειες της Περιφέρειας είναι εσπεριδοειδή, ελαιόλαδο, βρώσιμες ελιές, βρώσιμα σταφύλια, κρασί, σταφίδες, πατάτες, μήλα, δημητριακά, κτηνοτροφικά φυτά, κηπευτικά. Σημαντικότερες γεωργικές βιομηχανίες είναι ψυγεία, εργοστάσια χυμοποίησης και τυποποίησης εσπεριδοειδών, σταφιδοεργοστάσια, οινοποιεία, αποθήκες και εργοστάσια συντήρησης οπωροκηπευτικών. Ο όγκος παραδοσιακών και σύγχρονης τεχνολογίας, θερμοκηπίων βρίσκεται στη Λακωνία και Μεσσηνία. Η εκμηχάνιση της αγροτικής παραγωγής είναι αρκετά σημαντική.

Η κτηνοτροφική, δασική και αλιευτική παραγωγή, αν και αξιόλογη, συμβάλλει λιγότερο από το 50% στη διαμόρφωση του αγροτικού εισοδήματος, σε σχέση προς τη γεωργική και παρουσιάζουν προβλήματα εκσυγχρονισμού παραγωγής και εμπορίας, ενώ ο σημαντικότερος κτηνοτροφικός κλάδος είναι τα γαλακτοκομικά.⁸

---

⁸ Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδος, Οι απόψεις των πολιτών. Πελοπόννησος 2013

➤ Δευτερογενής τομέας

Ο δευτερογενής τομέας περιλαμβάνει τις δραστηριότητες επεξεργασίας και μεταποίησης των πρώτων υλών που παρέχει ο πρωτογενής. Επεξεργασία είναι η μετατροπή των πρώτων υλών σε προϊόν με μικρές αλλαγές στη μορφή και τη σύστασή τους (παστεριωμένο γάλα). Μεταποίηση είναι η μετατροπή των πρώτων υλών σε προϊόν με ριζικές αλλαγές στη μορφή και τη σύστασή τους (γιαούρτι, τυρί).⁹

Ο δευτερογενής τομέας είναι ο ισχνότερος οικονομικός τομέας της Περιφέρειας και παρουσιάζει μείωση του ποσοστού συμμετοχής του στο συνολικό Ακαθάριστο Προϊόν της Περιφέρειας, η οποία όμως είναι αντίστοιχη της κάμψης που παρατηρείται σε επίπεδο χώρας.

Ωστόσο, ο ρυθμός μείωσης του προϊόντος του δευτερογενή στην Περιφέρεια είναι μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο της χώρας. Για τη μεταποιητική δραστηριότητα παρατηρείται πτώση της παραγόμενης προστιθέμενης αξίας όπως επίσης και στο πάγιο κεφάλαιο. Θετικά μεταβλήθηκε η παραγωγικότητα της εργασίας και του κεφαλαίου σημειώνοντας αύξηση που οφείλεται στην έξοδο εργατικού δυναμικού από τον τομέα. Αντίθετα μειώθηκε η ένταση κεφαλαίου, χαρακτηρίζοντας έτσι τις μονάδες που είναι εγκατεστημένες στην Περιφέρεια Πελοποννήσου κατά κανόνα εντάσεως εργασίας.

---

⁹ Οικονομία και Πολιτική στην Σύγχρονη Ελλάδα Επιμέλεια: Θεωρήσης Σακελλαρόπουλος, Διομικός: Αθήνα 2004

Η μεταποίηση συγκεντρώνει το 4,2 % του συνόλου των απασχολούμενων της Περιφέρειας για το έτος 2013 παρουσιάζοντας σημαντική μείωση (9,7%) σε σχέση με το 2006.

Οι κύριες ειδικεύσεις των Νομών της Περιφέρειας αφορούν κυρίως τους κλάδους Τροφίμων, Ξύλου, Ποτών και Μη Μεταλλικών Ορυκτών, δηλαδή κλάδοι που είτε αναφέρονται στην επεξεργασία προϊόντων του πρωτογενή τομέα, είτε στις κατασκευές.¹⁰

➤ Τριτογενής τομέας

Ο τριτογενής τομέας περιλαμβάνει την παροχή των υπηρεσιών. Είναι το τελευταίο στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας και περιλαμβάνει ενέργειες που φέρνουν τα τελικά προϊόντα στον καταναλωτή. Τα τελευταία χρόνια η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στην παραγωγή έχει αυξήσει ραγδαία τον αριθμό των απασχολούμενων στον τομέα αυτό.¹¹

Οι διοικητικές, εκπαιδευτικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, καθώς και οι υπηρεσίες μεταφορών, είναι συγκεντρωμένες στα αστικά κέντρα. Το εμπόριο αποτελεί σημαντική δραστηριότητα για την Περιφέρεια, καθώς αντιπροσωπεύει το 18,5% του προϊόντος του τριτογενή τομέα. Για το τελευταίο έτος παρατηρείτε μια αύξηση του τριτογενή τομέα, αφού τα άτομα που ασχολούνται με αυτόν ξεπερνάνε σε ποσοστό τα άτομα που ασχολούνται με τον πρωτογενή τομέα. (πίνακας 3.)

---

¹⁰ Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδος, Οι απόψεις των πολιτών. Πελοπόννησος 2013

¹¹ Οικονομία και Πολιτική στην Σύγχρονη Ελλάδα Επιμέλεια: Θεοδωρής Σακελλαρόπουλος, Διομκος: Αθήνα 2004

Ο τουρισμός παρουσιάζει τάσεις αύξησης, ιδιαίτερα όσον αφορά τις δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης, αφού το ποσοστό άγγιζε το 2005 το 5,7% και το τέλος του 2013 το ποσοστό έφτασε στο 10,4%. Υπάρχουν σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης του τομέα, που οφείλονται κυρίως στους σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας. Η Περιφέρεια γενικά, διαθέτει σημαντικούς πολιτιστικούς πόρους (αρχαιολογικούς χώρους, παραδοσιακούς οικισμούς, εκκλησίες, μουσεία, βιβλιοθήκες, πινακοθήκες κ.λπ).

Πίνακας 3. Αναλογία % απασχολουμένων ηλικίας 15 ετών και άνω στην Περιφέρεια Πελοποννήσου ,κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, για τα έτη 2005-2013(πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία	34,1	32,8	29,0	31,0	30,8	29,3	29,3	30,1	13,8
Ορυχεία και Λατομεία	0,9	0,6	0,7	0,5	0,5	0,3	0,2	0,4	0,0
Μεταποίηση	8,6	9,7	8,5	6,7	8,1	7,4	7,8	7,9	4,2
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	1,0	1,3	1,4	0,9	0,7	0,8	0,9	0,8	0,7
Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης				0,4	0,7	1,0	0,6	0,2	0,8
Κατασκευές	7,0	7,5	8,2	9,3	9,1	8,2	8,0	6,4	4,9
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	13,9	12,9	14,6	14,3	15,2	13,1	13,5	13,6	18,5
Μεταφορά και αποθήκευση	4,3	3,8	4,1	3,4	3,7	4,1	4,7	3,9	5,1
Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης	5,7	5,8	5,5	5,8	7,3	8,1	7,1	6,9	10,4
Ενημέρωση και επικοινωνία	4,3	3,8	4,1	0,7	0,6	0,8	0,6	0,8	2,1
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	1,8	2,0	1,2	1,2	1,1	1,2	1,7	1,7	1,1
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας				0,0	0,1	0,2	0,1	0,2	0,0
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	3,6	3,2	3,7	2,8	2,6	3,3	3,6	3,6	5,5
Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες				0,6	0,7	0,8	0,5	0,6	0,9
Δημόσια διοίκηση και άμυνα. Υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	6,5	6,9	8,2	7,7	6,6	6,6	7,0	8,4	17,0
Εκπαίδευση	5,9	5,6	6,5	7,4	5,1	6,2	5,6	5,3	7,6
Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας και κοινωνικής μέριμνας	3,3	3,5	4,4	3,6	2,9	3,4	4,2	4,2	4,1
Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία	–	–	–	1,3	1,5	2,0	1,2	1,8	0,6
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	2,7	3,5	3,1	1,5	1,9	2,1	2,2	2,3	2,1
Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών	0,7	0,7	0,7	0,8	0,9	1,2	1,2	1,1	0,6
Δραστηριότητες ετεροδικιών οργανισμών και φορέων	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Πιο συγκεκριμένα , παρατηρώντας τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου από το 2005 έως και το 2013 κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας , έχουν η γεωργία η δασοκομία και η αλιεία, ποσοστά που έχουν μειωθεί από το 2005 έως και σήμερα , αφού τα τέλη του 2005 στον κλάδο αυτό το ποσοστό ήταν 34,1 % και το 2013 έφτασε στο 13,8%, μειωμένο κατά 20,3 ποσοστιαίες μονάδες. Υψηλό ποσοστό παρατηρείτε και στον κλάδο του χονδρικού και λιανικού εμπορίου, αφού το 2005 το ποσοστό ανερχόταν στο 13,9% , και ήρθε να αυξηθεί το 2013 κατά 4,6 πλησίστιες μονάδες(18,5%).

Θα πρέπει σε αυτό το σημείο να σημειωθεί ότι η αυξομειώσεις στους κλάδους αυτούς έγιναν απότομα μέσα σε ένα χρόνο (από το 2012 μέχρι και το 2013 στον πρωτόγεννη τομέα έχουμε μείωση κατά 16,3 ποσοστιαίες μονάδες, και αντίστοιχα στον τριτογενή τομέα έχουμε αύξηση κατά 4,9 ποσοστιαίες μονάδες). Αυτό αποδεικνύει ότι ο κλάδος των γεωργικών και αλιευτικών δραστηριοτήτων μέσα σε ένα χρόνο επηρεάστηκε με μεγάλο βαθμό από την οικονομική κρίση , με αποτέλεσμα την μετακίνηση των απασχολούμενων σε διαφορετικούς κλάδους για την εύρεση εργασίας.

Τέλος χαμηλά παραμένουν τα ποσοστά στους κλάδους που αφορούν την ορυχεία και την λατομεία, την διαχείριση ακίνητης περιουσίας, όπως και τις δραστηριότητες ετεροδικιών οργανισμών και φορέων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

1.Ο κοινωνικός αντίκτυπος της οικονομικής κρίσης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Σε δύσκολους καιρούς οικονομικής κρίσης, η Ελλάδα αγωνίζεται να βγει από το οικονομικό αδιέξοδο στο οποία βρίσκεται. Μια οικονομική κρίση όπως είναι λογικό έχει πάρα πολλές συνέπειες σε αρκετούς τομείς και ιδιαίτερα στον οικονομικό. Όλοι μας παρατηρούμε στα ΜΜΕ, διάφορους οικονομολόγους να αναφέρονται δικαιολογημένα στα οικονομικά προβλήματα της χώρας μας. Αναλύουν την υπάρχουσα κατάσταση και προσπαθούν να βρουν τρόπους για την αποφυγή μιας πλήρους οικονομικής αποτυχίας της χώρας. Ωστόσο, κανείς δεν αναφέρεται στις κοινωνικές επιπτώσεις που έχει η κρίση στους Έλληνες. Μια τέτοια αναφορά θα αναλύσουμε παρακάτω.

Και η Περιφέρεια Πελοποννήσου όπως και κάθε γεωγραφική ενότητα έχει τα δικά της χαρακτηριστικά, κοινωνικά, οικονομικά, αναπτυξιακά, δημογραφικά, κλπ. (κάτι που είδαμε διεξοδικά στο πρώτο κεφάλαιο). Ταυτόχρονα, η κοινωνία, οι παραγωγικές δυνάμεις, η οικονομία αυτής της ενότητας δεν παύουν να λειτουργούν μέσα σε ευρύτερα σύνολα που επηρεάζουν καθοριστικά τη λειτουργία τους.¹²

---

¹² Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Πελοποννήσου, Στρατηγικός Σχεδιασμός. Πελοπόννησος 2012

Έτσι και η Περιφέρεια Πελοποννήσου δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστη από τη κρίση. Όπως επίσης οι συνέπειες της κρίσης να είναι ριζικά διαφορετικές από τις ευρύτερες συνέπειες που επηρεάζουν κυρίως τους εργαζόμενους σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Παρ' όλα αυτά, επί μέρους εκδηλώσεις της κρίσης που επηρεάζονται από τις ιδιαιτερότητες της περιοχής υπάρχουν και είναι κρίσιμο να διαπιστωθούν για να μπορέσουν να αντιμετωπιστούν στη συνέχεια.

Πολλά από τα κοινωνικά προβλήματα που έχει δημιουργήσει η οικονομική κρίση τόσο σε Πανελλαδικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο Περιφέρειας είναι η ανεργία, η φτώχεια, η μετανάστευση και η αύξηση της εγκληματικότητας.

Όλα αυτά με την σειρά τους δημιουργούν και άλλα προβλήματα που χαρακτηρίζονται κατά κύριο λόγο Ψυχοκοινωνικά προβλήματα, και αφορούν την κατάθλιψη και τις αυτοκτονίες.

I. Η ανεργία ως κοινωνικό πρόβλημα.

Βλέποντας τις κοινωνικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης, εύκολα μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι η ανεργία αποτελεί τον τομέα που πλήττεται περισσότερο από τέτοιες καταστάσεις. Χιλιάδες άνθρωποι πρόκειται να χάσουν τις δουλείες τους εξαιτίας αυτής της νέας πολιτικής κατάστασης.

Άνθρωποι με οικογένειες και παιδιά δεν μπορούν να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες και να λύσουν τα βιοποριστικά τους προβλήματα. Χιλιάδες νέοι άνθρωποι με

πτυχία και μη, βλέπουν ότι δεν μπορούν να έχουν μια αξιοπρεπή ζωή.

Οι περισσότεροι πτυχιούχοι δεν έχουν πλέον το δικαίωμα να δουν τους κόπους τόσων χρόνων (σπουδές) να ευοδώνονται, τόσο σε επαγγελματικό όσο και πνευματικό επίπεδο. Η μόνη λύση για αυτούς τους ανθρώπους είναι η μετανάστευση, η οποία αποτελεί απόρροια του φαινόμενου της ανεργίας, καθώς και μία ακόμα μακροπρόθεσμη κοινωνική συνέπεια της οικονομικής κρίσης.

Η εμπειρία της ανεργίας μπορεί να είναι πολύ ενοχλητική για όσους έχουν συνηθίσει να έχουν μια μόνιμη δουλεία. Βεβαία ακόμα η αμεσότερη επίδραση είναι η απώλεια εισοδήματος. Η ανεργία σε πολλές χώρες της Ευρώπης μπορεί να δημιουργεί έντονες εισοδηματικές δυσκολίες , δεν επηρεάζει όμως την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και σε άλλες προνομιακές παροχές, δεδομένου ότι αυτές παρέχονται από το κράτος.

Συνέπειες της ανεργίας μπορεί να χωριστούν σε ατομικές και κοινωνικές.

Οι ατομικές συνέπειες είναι το πρόβλημα επιβίωσης και ικανοποίησης βασικών αναγκών όπως είναι η τροφή, η ενδυμασία , η κατοικία , η ικανοποίηση της έμφυτης τάσης για δημιουργικότητα.

Κάποιες από τις κοινωνικές συνέπειες είναι η ανισότητες (ανέργου-εργαζομένου) και το κοινωνικό χάσμα που δημιουργείτε. Δημιουργούνται κάποια αντικοινωνικά φαινόμενα στους ανέργους οι οποίοι αναζητούν τρόπους εκτόνωσης και πολλές φορές προσφεύγουν σε άκρες

καταστάσεις(βία, εγκληματικότητα, ναρκωτικά, αλκοολισμός, αυτοκτονίες...)

Όλα αυτά συνδέονται μεταξύ τους , αφού όπως προκύπτει η ανεργία είναι ένα από τα βασικά θέματα που απασχολεί μια κοινωνία , και τις δημιουργεί ακόμα περισσότερα προβλήματα, είτε σε επίπεδο ατομικό είτε σε επίπεδο κοινωνικό.

Εμείς θα εξετάσουμε σε αυτό το σημείο , την ψυχολογική κατάσταση ενός ανέργου, το έντονο κύμα μετανάστευσης των νέων της χώρας μας , προς τις χώρες του εξωτερικού για εύρεση εργασίας, και τέλος θα εξετάσουμε πως η ανεργία συμβάλει στην αύξηση της φτώχειας και της εγκληματικότητας τα τελευταία χρόνια.¹³

II. Ψυχολογική κατάσταση ενός ανέργου.

Οι άνεργοι έχουν χαμηλότερη αυτοπεποίθηση, νιώθουν απορριπτέοι από την κοινωνία και με τη σειρά τους αναπτύσσουν αισθήματα εχθρότητας για αυτή, βιώνουν χρόνια πικρία κι απογοήτευση και παρουσιάζουν συμπτώματα κατάθλιψης. Αναπτύσσεται μέσα τους η αίσθηση πως δεν μπορούν να πάρουν στα χέρια τους τα ηνία της ζωής τους κι έτσι ψαλιδίζουν τις προσδοκίες τους από τον εαυτό τους και τους άλλους. Σε περιπτώσεις ανέργων που χάνουν μια μακροχρόνια σταθερή εργασία το στρες που βιώνουν θεωρείται πως είναι μεγαλύτερο από το στρες που εκλύεται από το θάνατο ενός καλού φίλου ή από αυτό της ύπαρξης μιας σοβαρής αρρώστιας στην οικογένεια. Επίσης, στους άνεργους απόφοιτους δευτεροβάθμιας ή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που δυσκολεύονται να βρουν δουλειά μετά την αποφοίτησή τους,

---

¹³ Αντону Γκιντενς, Κοινωνιολογία. Αθήνα: Gutenberg 2002

συχνά παρατηρείται μια καθήλωση στην ιδιότητα του μαθητή ή του φοιτητή αντίστοιχα, σε συνάρτηση με τον τρόπο ζωής, τις αξίες, την αυτοεικόνα τους και τις προσδοκίες τους από τον εαυτό τους. Όλα τα παραπάνω, σε κάποιες περιπτώσεις, μπορεί να εκφραστούν μέσα από ψυχοσωματικά προβλήματα ή να βρουν διέξοδο στον αλκοολισμό και στην κατάχρηση άλλων ουσιών, ακόμα και στη συμμετοχή σε αντικοινωνικές ομάδες και σε άλλες παραβατικές συμπεριφορές.

Επίσης, τα χαρακτηριστικά προβλήματα των ανέργων έχουν επιπτώσεις και στην οικογένεια τους: Ιδιαίτερα στις περιπτώσεις άνεργων γονιών, η απογοήτευση, η πικρία, η αίσθηση ανικανότητας συντήρησης του εαυτού και της οικογένειας δημιουργούν αμφιθυμικά συναισθήματα του ανέργου σε σχέση με την οικογένειά του.

III. Η μετανάστευση των νέων.

Η υψηλή ανεργία την περίοδο που διανύουμε αναγκάζει τους νέους να αποχωρήσουν από την χώρα τους, η οποία μόνο απογοήτευση τους προκαλεί. Ειδικότερα τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σημαντικό κύμα νέων μεταναστών που φεύγουν από την Ελλάδα για ένα καλύτερο μέλλον. Οι νέοι που δοκιμάζουν την τύχη τους στο εξωτερικό ανήκουν συνήθως στην κατηγορία των αποφοίτων με τα περισσότερα προσόντα (γλώσσες, μεταπτυχιακά κτλ.).

Ανεργία, υποαπασχόληση ή ετεροαπασχόληση είναι αυτό που περιμένει τους νέους πτυχιούχους μετά την αποφοίτησή τους.

Σε πρόσφατη έρευνα σε αδιόριστους εκπαιδευτικούς σχετικά με την αξιοποίηση του πτυχίου τους, ένας στους τέσσερις ήταν άνεργος για περισσότερους από δέκα οκτώ μήνες, οι μισοί απασχολούνταν σε εργασίες εντελώς άσχετες με την επιστήμη τους (υπάλληλοι και ταμίες σούπερ μάρκετ, αποθηκάριοι, υπάλληλοι καταστημάτων ένδυσης και υπόδησης, οδηγοί ταξί, σερβιτόροι και λοιπά τουριστικής φύσεως επαγγέλματα) και ένας στους τέσσερις υποαπασχολούνταν σε δουλειές «σχετικές» (φροντιστήρια, ιδιαίτερα μαθήματα).

Υπολογίζεται ότι στην Ελλάδα περίπου το 30% των νέων πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι άνεργοι, όταν ο ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι στο 14.

Το συμπέρασμα που προέκυψε από έρευνα της **Κάπα Research** για το «**Το Βήμα της Κυριακής**» είναι ότι επτά στους δέκα Έλληνες αποφοίτους επιθυμούν να φύγουν στο εξωτερικό για να εργαστούν, ενώ ένας στους δέκα ήδη ψάχνει για δουλειά σε άλλη χώρα ή προσπαθεί να συνεχίσει τις σπουδές του στο εξωτερικό για να αποκτήσει πρόσβαση σ' άλλες αγορές εργασίας. Από εκείνους οι οποίοι δηλώνουν πρόθυμοι να εργαστούν στο εξωτερικό, το 66,4% δηλώνει ότι το κάνει για να έχει καλύτερη ποιότητα ζωής συνολικά, το 44,7% για να βρει μια καλή δουλειά και το 32,6% για να διασφαλίσει περισσότερη αξιοκρατία στην εξέλιξή του. Μάλιστα, το 60,7% δηλώνει ότι θα προτιμούσε μια θέση εργασίας με προοπτική καριέρας στο εξωτερικό παρά μια μόνιμη θέση εργασίας στον ιδιωτικό ή στον δημόσιο τομέα στην Ελλάδα.

Η κατάσταση στην Περιφέρεια Πελοποννήσου κυμαίνεται ακριβώς στα ίδια επίπεδα, καθώς σύμφωνα με μελέτες και έρευνες που έγιναν, σε 2 μεγάλες περιοχές της περιφέρειας ο αριθμός νέων που εγκαταλείπουν την Ελλάδα για κάποια δουλειά στο εξωτερικό είναι εξωφρενικά υψηλός.

Στην Λακωνία και την Μεσόνια συγκεκριμένα ήδη το 70% των νέων έχουν φύγει μετανάστες στα τέσσερα σημεία της γης, και αρκετοί από αυτούς που έμειναν σκοπεύουν να εγκαταλείψουν και αυτή σύντομα την χώρα μας.¹⁴

Το κοινωνικό αυτό πρόβλημα οφείλεται κυρίως:

- Στα χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας, όπως τη βρήκαν οι νέοι μετά την αποφοίτησή τους από τα πανεπιστήμια.

Το σύστημα στην Ελλάδα, και πόσο μάλλον στην επαρχία δεν ενδιαφέρει τους νέους. Πολλούς από αυτούς απογοητεύονται στην εύρεση εργασίας όταν ανακαλύπτουν ότι παρόλο που διαθέτουν όλα τα προσόντα για μια κενή θέση εργασίας δεν προσλαμβάνονται διότι δεν έχουν τις γνωριμίες που χρειάζονται. Πλέον και λόγω της οικονομικής κρίσης οι θέσεις εργασίας είναι ελάχιστες, και το ποσοστό των ανέργων γιγαντιαίο με αποτέλεσμα να ζουν μέρα με την μέρα με την ανησυχία της ανεργίας για πολύ καιρό ακόμα.

---

¹⁴ Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία Απασχόληση και ανεργία- Τριμηνιαία έρευνα για τα έτη 2003-2013.

Ο σημαντικότερος λόγος για την αναζήτηση εργασίας στο εξωτερικό είναι οι καλύτερες προοπτικές επαγγελματικής εξέλιξης, η αξιοκρατία στον εργασιακό χώρο, το ενδιαφέρον για την εργασία και η απόκτηση περισσότερων και εξειδικευμένων γνώσεων.

- Στην διαφθορά και στην έλλειψη αξιοκρατίας η οποία ωθεί τους νέους να στραφούν σε άλλες χώρες αναζητώντας ένα πιο δίκαιο επαγγελματικό μέλλον.
- Στην ελλιπή δημιουργία νέων θέσεων εργασίας από τις επιχειρήσεις.

Οι τελευταίες επενδύουν όλο και λιγότερο στην Ελλάδα. Πολλές επιχειρήσεις, αντίθετα, μεταφέρουν τα κεφάλαιά τους και επενδύουν στο εξωτερικό. Πολλές μάλιστα άρχισαν ή σκέφτονται να μεταφέρουν είτε την παραγωγή τους είτε ακόμα και την έδρα τους σε χώρες με λιγότερο δυσβάσταχτο φορολογικό περιβάλλον. Παράλληλα, η εισροή ξένων κεφαλαίων στην Ελλάδα είναι πολύ μικρή.

- Στην αδυναμία πρόσβασης των νέων στην αγορά εργασίας.

Στις διάφορες έρευνες που έχουν γίνει υπογραμμίζεται η ανυπαρξία εργασιακής εμπειρίας ως βασικής αιτίας που οι επιχειρήσεις δεν προσλαμβάνουν νέους. Τα προγράμματα πρακτικής άσκησης, απόκτησης εργασιακής εμπειρίας, επαγγελματικής ειδίκευσης κ.λπ. δεν εμφανίζονται να έχουν την αποτελεσματικότητα και να εφοδιάζουν τους νέους με τα προσόντα που οι επιχειρήσεις απαιτούν.

IV. Φτώχεια

Βασικό αίτιο της φτώχειας είναι η ανεργία. Η αναδιάρθρωση των παραγωγικών δομών της χώρας δεν συνοδεύτηκε από έγκαιρη μέριμνα για άρση των συνεπειών που αυτή θα έχει στην απασχόληση. Αναγκαία είναι και η αναδιοργάνωση της εκπαίδευσης σε σχολικό και πανεπιστημιακό επίπεδο ώστε να αντιμετωπιστούν οι αλλαγές στην αγορά εργασίας και να προσανατολιστούν οι νέοι και το εργατικό δυναμικό της χώρας μέσω της επαγγελματικής κατάρτισής τους.

Με τον όρο φτώχεια αναφερόμαστε γενικά στην οικονομική εκείνη κατάσταση, που χαρακτηρίζεται από έλλειψη επαρκών πόρων για την ικανοποίηση βασικών ανθρώπινων αναγκών, όπου η έννοια των βασικών αναγκών μπορεί να διαφέρει από άτομο σε άτομο και από χώρα σε χώρα. Έτσι η έννοια της φτώχειας επιδέχεται δύο ορισμών:

- ως απόλυτη φτώχεια ορίζεται το ποσοστό του πληθυσμού που ζει με λιγότερο από ένα καθορισμένο ποσό χρημάτων την ημέρα.
- ως σχετική φτώχεια ορίζεται το ποσοστό των ατόμων σε μια χώρα που ζουν με εισόδημα κατώτερο ενός συγκεκριμένου ποσοστού του διάμεσου εισοδήματος (συνήθως 50%) στην χώρα. Η σχετική φτώχεια είναι και ο πιο συχνά χρησιμοποιούμενος όρος στις στατιστικές των ανεπτυγμένων χωρών όπου και πολύ συχνά παρεξηγείται ως δείκτης απόλυτης' φτώχειας.¹⁵

---

¹⁵ Αντону Γκιντενς, Κοινωνιολογία. Αθήνα: Gutenberg 2002

Σύμφωνα με την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η Ελλάδα εμφανίζει τη μεγαλύτερη αύξηση, την περίοδο 2011-2013, του ποσοστού του πληθυσμού που κινδυνεύει με φτώχεια. Το 2013 η φτώχεια αφορά το 23,7% του πληθυσμού και αυξήθηκε κατά 1,8% σε σχέση με το 2011.

Την περίοδο 2008-2013 το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών μειώθηκε κατά 14,8% στην Ελλάδα, καταγράφοντας το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό στην ΕΕ μετά από την Ιρλανδία (-16%), ενώ μεγάλες μειώσεις παρατηρήθηκαν επίσης στην Πορτογαλία με -7,5% και την Ισπανία με -5,2%. Κύριος λόγος αυτών των μειώσεων, όπως εξηγεί η Επιτροπή, ήταν οι μεγάλες αυξήσεις σε φόρους, οι μειώσεις σε συντάξεις και ο περιορισμένος αντίκτυπος των δαπανών για την κοινωνική προστασία.

Όπως αναφέρει το ΑΠΕ - ΜΠΕ, από την έκθεση της Επιτροπής προκύπτει ακόμη ότι το 2013 το μοναδιαίο κόστος εργασίας σημείωσε τις μεγαλύτερες μειώσεις στην Κύπρο (-5,4%) και την Ελλάδα (-4,7%), ενώ οι Έλληνες εμφανίζονται ως οι Ευρωπαίοι που εργάζονται τις περισσότερες ώρες εβδομαδιαίως με 43,7 ώρες.¹⁶

---

¹⁶ Εφημερίδα <<ΤΑΝΕΑ>>, Μάρτιος 2014

v. **Εγκληματικότητα. Πως αυτή εξελίσσεται στην Περιφέρεια Πελοποννήσου την τελευταία δεκαετία (2003-2013)**

Το έγκλημα θεωρείται η κεντρική έννοια του Ποινικού Δικαίου και σύμφωνα με το **άρθρο 14 του Ποινικού Κώδικα (Πρώτο Βιβλίο, Γενικό Μέρος, Δεύτερο κεφάλαιο: Η Αξιοποίηση Πράξη, Ενότητα Ι. Γενικές Διατάξεις)** , ορίζεται ως «πράξη άδικη και καταλογιστή στο δράστη της, η οποία τιμωρείται από το νόμο». Τα εγκλήματα διακρίνονται σε κακουργήματα (με ποινή κάθειρξης τουλάχιστον πέντε ετών), πλημμελήματα(με φυλάκιση έως πέντε ετών) και σε πταίσματα (ως ποινή την κράτηση, μία ημέρα ως ένα μήνα, ή την επιβολή προστίμου).

Τα εγκλήματα ποικίλουν ανά περιοχή και εποχή , προκαλώντας το ενδιαφέρον των ερευνητών να αναζητήσουν τους παράγοντες που προτρέπουν ένα άτομο στο έγκλημα. Διάφοροι πνευματικοί , σωματικοί, αναπτυξιακοί, οικονομικοί, κοινωνικοί, πολιτιστικοί κ.α. παράγοντες θεωρούνται από πολλούς ως οι αιτίες του φαινομένου αυτού.¹⁷

Συμφώνα με τις παραπάνω αναφορές , καταλείψαμε ότι ένας από τους σοβαρούς παράγοντες τις αύξησης της εγκληματικότητας είναι και η ανεργία. Η ανεργία είναι μια μεταβλητή που στηρίζεται στην ιδέα ότι τα άτομα ανταποκρίνονται σε κίνητρα. Αντιλαμβάνοντας την εγκληματική δραστηριότητα ως μία μορφή απασχόλησης η οποία απαιτεί χρόνο και αποφέρει έσοδα, ένας «ορθολογιστής

---

¹⁷ Αντονι Γκιντενς, Κοινωνιολογία. Αθήνα: Gutenberg 2002

δράστης » θα πρέπει να συγκρίνει τα «κέρδη » με το χρόνο σε νόμιμες και παράνομες δραστηριότητες και να λάβει ανάλογες αποφάσεις. Κρατώντας όλα τα άλλα ίσα , η μείωση του εισοδήματος και τα πιθανά κέρδη που συνδέονται με την ακούσια ανεργία αυξάνει τα σχετικά «κέρδη» από την παράνομη δραστηριότητα.

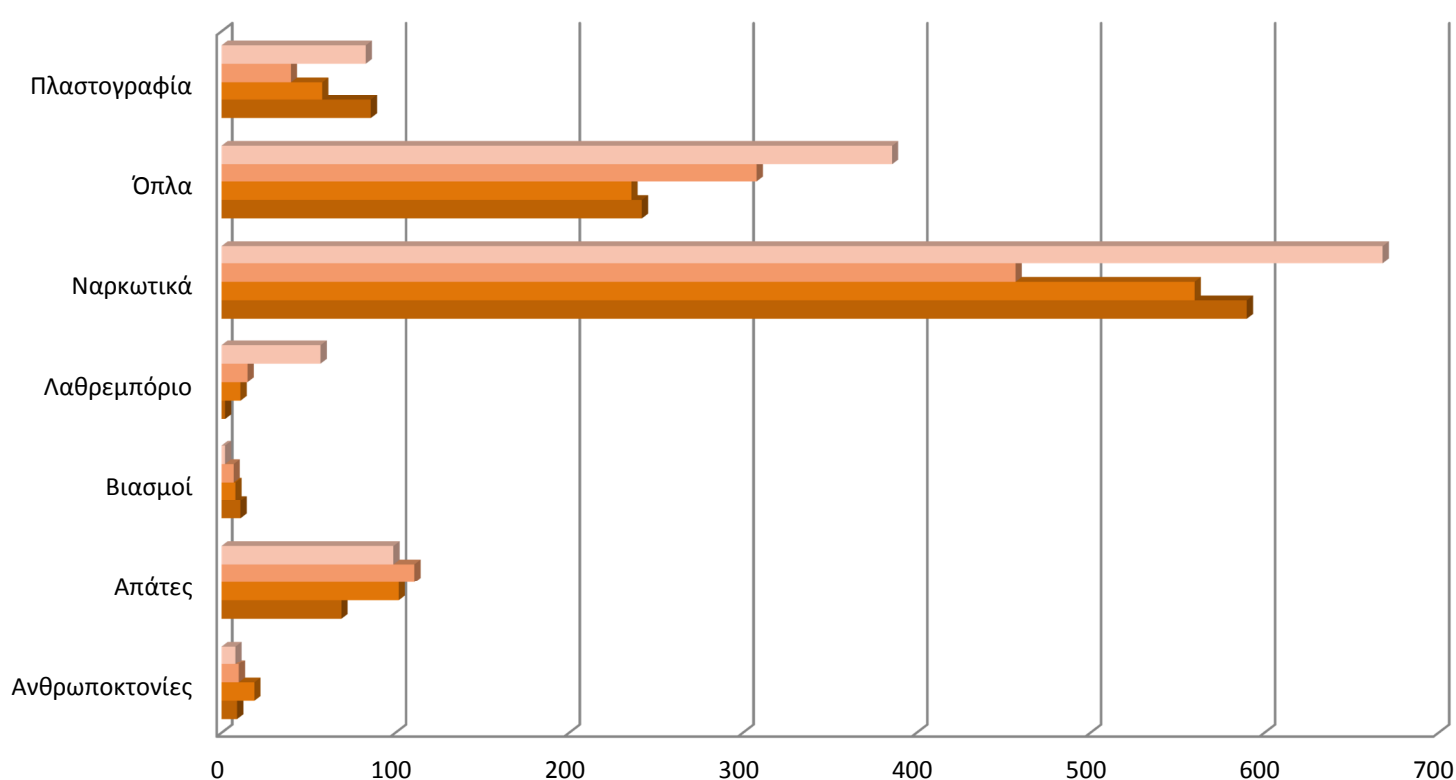
Τέλος σύμφωνα με το γενικότερο θεωρητικό σκεπτικό, τα άτομα που έχουν καταδικαστεί λόγω εγκληματικών πράξεων και έχουν εκτίσει τις ποινές τους, είναι αυτά που δυσκολεύονται περισσότερο στην αναζήτηση εργασίας, διότι οι ευκαιρίες για μια νόμιμη εργασία λιγοστεύουν. Επειδή συνήθως τα άνεργα άτομα είναι αυτά που ασχολούνται με παράνομες δραστηριότητες, η αύξηση στα επίπεδα της εγκληματικότητας μειώνει ολοένα και περισσότερο την αξία των αδύνατων δεσμών, μειώνοντας παράλληλα την εμπιστοσύνη και τις διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με την αναζήτηση εργασίας.¹⁸

---

¹⁸ Αντону Γκιντενς, Κοινωνιολογία. Αθήνα: Gutenberg 2002

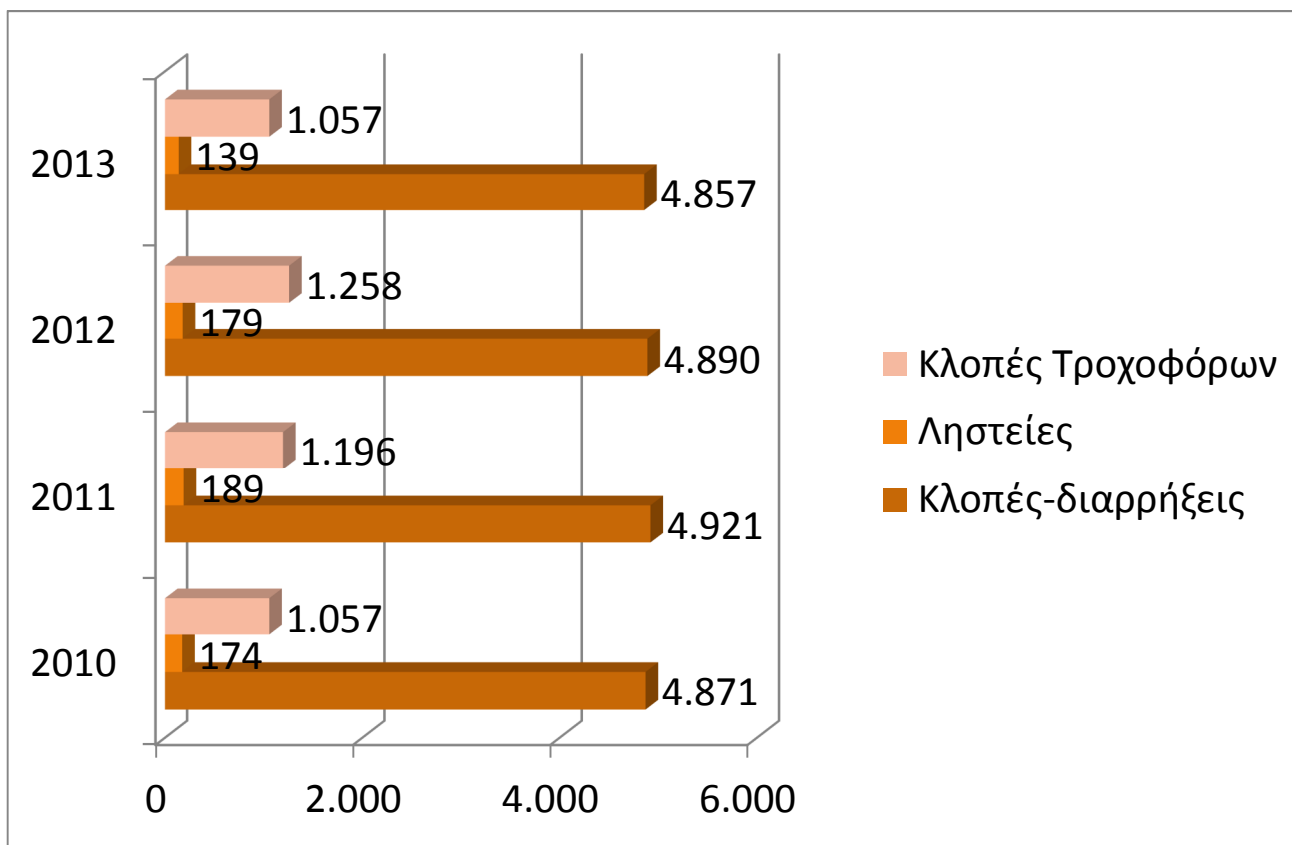
Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, σύμφωνα με τα στοιχεία της **Ελληνικής Αστυνομίας**, παρατηρούμε μια γενική σταθερότητα στα εγκλήματα που έχουν τελεστεί στην Περιφέρεια από το 2010 μέχρι και το 2013. (Διάγραμμα 5&6).

Διάγραμμα 5. Εγκλήματα που τελέστηκαν στην Περιφέρεια Πελοποννήσου τα έτη 2010-2013(πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

	Ανθρωποκτονίες	Απάτες	Βιασμοί	Λαθρεμπόριο	Ναρκωτικά	Όπλα	Πλαστογραφία
2013	8	99	2	57	668	386	83
2012	10	111	7	15	457	308	40
2011	19	102	8	11	560	236	58
2010	9	69	11	2	590	242	86

Διάγραμμα 6. Κλοπές –Διαρρήξεις- Ληστείες που τελέστηκαν στην Περιφέρεια Πελοποννήσου τα έτη 2010-2013 (πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Τα εγκλήματα που τελέστηκαν σε μεγαλύτερο βαθμό στην Περιφέρεια για το 2010 , σύμφωνα με τα παραπάνω διαγράμματα, ήταν τα Ναρκωτικά , όπλα και η πλαστογραφία. Το 2010 τελέστηκαν 590 παράνομες υποθέσεις με ναρκωτικά, 242 υποθέσεις με όπλα και 86 υποθέσεις πλαστογραφίας. Μεγάλος είναι και ο αριθμός κλοπών και διαρρήξεων (4.871 διαρρήξεις για το έτος 2010)

Σε χαμηλούς αριθμούς είναι οι ανθρωποκτονίες (9) και το λαθρεμπόριο(2).

Μέχρι το 2013 παρατηρείτε μια αύξηση της εγκληματικότητας , αφού οι υποθέσεις ναρκωτικών αυξήθηκαν σε 668 (σε σχέση με το 2010 αυξήθηκε κατά 78 υποθέσεις),οι υποθέσεις παράνομης οπλοφορίας έφτασαν τις 386 (αυξημένες κατά 144). Αύξηση παρατηρείτε και τις άπατες ,αφού από 69 υποθέσεις το2010, έφτασαν το 2013 τις 99, όπως και στο λαθρεμπόριο, αφού το 2010 είχα να απασχολήσει την αστυνομία της Περιφέρειας μόλις 2 υποθέσεις, ενώ το 2013 έφτασαν τις 57.

Στα ίδια σχεδόν επίπεδα κυμαίνονται μέχρι και το 2013 οι κλοπές και οι διαρρήξεις, οι οποίες συνεχίζουν να είναι σε υψηλά επίπεδα, αλλά χωρίς να παρουσιάζουν κάποια σημαντική αύξηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

1.Προτάσεις για την λύση του προβλήματος.

I. Προτάσεις για την αντιμετώπιση της ανεργίας στον καιρό της Οικονομικής κρίσης.

Από τα παραπάνω στοιχεία που αναλύθηκαν διαπιστώνουμε ότι πολλοί νέοι αντιμετωπίζουν μεγάλη δυσκολία να βρουν μία ικανοποιητική εργασία. Δυστυχώς το πρόβλημα είναι μεγάλο, και στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Είναι μία βαθύτατη κοινωνική νόσος, η οποία απαιτεί την προσπάθεια όλων μας, για να καταπολεμηθεί. Είναι δυστυχώς πιθανό εξαιτίας της οικονομικής κρίσης πολλές επιχειρήσεις να αναγκαστούν τους επόμενους μήνες να προχωρήσουν σε μειώσεις προσωπικού. Και σε αυτό το σημείο θα παραταθούν κάποια μέτρα που θα βοηθήσουν στην αποτροπή της δημιουργίας μιας έκρυθμης κατάστασης, όπως τα παρακάτω:

- ❖ Ανακοινώσεις δημοσίων έργων και προγραμμάτων, σχεδιασμένα έτσι ώστε να δημιουργούν επιχειρηματικές και εργασιακές ευκαιρίες στις τοπικές αγορές: Π.χ. νέες ψηφιακές και επικοινωνιακές υπηρεσίες προς τους πολίτες, δημιουργία νέων μέσων μεταφοράς, υποδομών εναλλακτικών πηγών ενέργειας και προστασίας του περιβάλλοντος κ.ά.
- ❖ Να δοθούν κίνητρα στις επιχειρήσεις με μορφή επιδοτήσεων αλλά και δανείων, ώστε να μην προχωρήσουν σε μειώσεις προσωπικού. Να γίνουν σημαντικές φορολογικές ελαφρύνσεις στις επιχειρήσεις

που απασχολούν μεγάλο αριθμό εργαζομένων και να αποδοθούν ανάλογες “ποινές” σε εκείνες που προχωρούν σε απολύσεις, χωρίς όμως να έχουν μειωθεί τα κέρδη τους.

- ❖ Είναι διαπιστωμένο ότι, όσο αυξάνεται ο “τοπικισμός” της αγοράς, τόσο αυξάνεται η ανεργία. Πρέπει λοιπόν να δημιουργηθούν ευκαιρίες επέκτασης των επιχειρήσεων μέσα στην Ελλάδα, δημιουργώντας “ζώνες ελεύθερων συναλλαγών” με μόνιμο ή προσωρινό χαρακτήρα σε σημεία της Ελλάδας όπου υπάρχει μεγάλη ανεργία.
- ❖ Μελέτες που έχουν γίνει σε διάφορα ερευνητικά κέντρα, όπως π.χ. το Utir του Πανεπιστημίου του Τέξας, έχουν δείξει ότι η αύξηση της ψαλίδας ανάμεσα στους υψηλότερους και χαμηλότερους μισθούς έχει άμεση σχέση με την αύξηση της ανεργίας. Έχουν καταγραφεί περιπτώσεις στις οποίες τα δέκα κορυφαία διοικητικά στελέχη μεγάλων επιχειρήσεων λαμβάνουν αμοιβές μεγαλύτερες από όλων των υπόλοιπων εργαζομένων. Πρέπει λοιπόν να μπουνε ορθολογικά όροι που θα οδηγήσουν τις επιχειρήσεις να μοιράζουν τα κέρδη τους σε μεγαλύτερο αριθμό εργαζομένων.
- ❖ Ως τελευταίο μέτρο να ενισχυθούν και να πολλαπλασιαστούν τα προγράμματα Stage (προγράμματα εργασιακής εμπειρίας), τα οποία δίνουν δουλειά και εκπαίδευση σε αρκετούς νέους και μειώνουν έστω προσωρινά την ανεργία.¹⁹

---

¹⁹ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Πελοποννήσου, Στρατηγικός Σχεδιασμός. Πελοπόννησος 2012

II. Το πρόβλημα της Οικονομικής κρίσης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου , και τρόποι αντιμετώπισης του.

Με τα παραπάνω δεδομένα για τη Περιφέρεια Πελοποννήσου, δημιουργείται το ερώτημα: υπάρχει λύση; Μπορεί ο λαός και οι εργαζόμενοι, οι κοινωνικοί φορείς και οι παραγωγικές δυνάμεις της Πελοποννήσου να αντιμετωπίσουν τη κρίση;

Ας δούμε μερικές πλευρές του ζητήματος για το τι μπορεί να γίνει

- ❖ Είναι γεγονός ότι η Π. Π. διαθέτει σημαντικούς και αναξιοποίητους φυσικούς, πολιτιστικούς, κλπ. πόρους. Είναι το συγκριτικό της πλεονέκτημα που πρέπει να αξιοποιήσει προς όφελος του λαού και των εργαζομένων της Πελοποννήσου και όχι για τη κερδοφορία των λίγων. Πρέπει να αξιοποιηθεί ο δημόσιος πλούτος, και τα κοινωνικά αγαθά. Να δοθεί βάσει στην παιδεία, στην υγεία και τις υποδομές του ιδιωτικού κεφαλαίου.
- ❖ Η υιοθέτηση ενός νέου παραγωγικού - αναπτυξιακού μοντέλου με σημείο αναφοράς τον παράγοντα άνθρωπο, το οποίο θα αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου, εθνικού σχεδίου.
- ❖ Η όποια οικονομική ανάπτυξη να γίνει με παράλληλο και εξίσου σημαντικό στόχο τη κοινωνική συνοχή και την ενδογενή ανάπτυξη.

- ❖ Η αξιοποίηση των τοπικά παραγόμενων προϊόντων και ιδιαίτερα αυτών της γεωργίας και κτηνοτροφίας να αποτελέσει βασικό στόχο αυτής της προσπάθειας. Ειδικά ο κλάδος του τουρισμού ο οποίος φαίνεται να διαθέτει μια δυναμική ανάπτυξης για τη Περιφέρεια μπορεί να αποτελέσει το «όχημα» εκείνο που θα τραβήξει μπροστά και τον πρωτογενή και τον δευτερογενή τομέα. Η διάχυση των ωφελειών από την ανάπτυξη ενός κλάδου της οικονομίας και στους υπόλοιπους να αποτελέσει το βασικό στοιχείο θετικής αξιολόγησης της ανάπτυξης της Περιφέρειας Πελοποννήσου.
- ❖ Σε αυτή τη προσπάθεια το επιστημονικό δυναμικό της Περιφέρειας μπορεί και πρέπει να συμβάλει με ουσιαστικό τρόπο. Τα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης -Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου και ΤΕΙ Καλαμάτας - αντί να οδηγούνται στο κλείσιμο και το μαρασμό να αξιοποιηθούν μαζί με τους επιστημονικούς φορείς²⁰

---

²⁰ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Πελοποννήσου, Στρατηγικός Σχεδιασμός. Πελοπόννησος 2012

III. Οργανισμοί και προγράμματα που συμβάλλουν στην αύξηση της απασχόλησης και την μείωση της ανεργίας.

Στο πλαίσιο της προσπάθειας καταπολέμησης της ανεργίας τα τελευταία χρόνια αυξάνονται τα επιδοτούμενα προγράμματα, τα όποια έχουν ως στόχο την κάλυψη κάποιων θέσεων εργασίας από άνεργους και την αύξηση της απασχόλησης και όχι μόνο.

Ένας τέτοιος οργανισμός που είναι αρμόδιος για την κάλυψη αυτών των προγραμμάτων είναι ο **ΟΑΕΔ (Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού)**

Ο Ο.Α.Ε.Δ. εδράζεται σε τρεις πυλώνες λειτουργίας: α) την προώθηση στην απασχόληση, β) την ασφάλιση της ανεργίας και την κοινωνική προστασία της μητρότητας και της οικογένειας, και γ) την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Αποτελεί τη δημόσια αρχή και κεντρική δομή διαχείρισης:

- των ενεργητικών πολιτικών αγοράς εργασίας για την ανάσχεση της ανεργίας, για την προώθηση της απασχόλησης και την επαγγελματική κατάρτιση ανέργων και εργαζομένων
- των παθητικών πολιτικών που αφορούν σε μέτρα ασφάλισης της ανεργίας (βασικό επίδομα ανεργίας) και άλλων επιδομάτων και παροχών κοινωνικής προστασίας (μητρότητας, οικογενειακό, λειτουργία Βρεφονηπιακών Σταθμών ΟΑΕΔ)

- των ενεργητικών πολιτικών για την αρχική επαγγελματική εκπαίδευση σε συνδυασμό με την πρακτική άσκηση (σύστημα Μαθητείας).

Συμφώνα με τα στοιχεία του **ΟΑΕΔ** τον Δεκέμβριο του 2013 στην Περιφέρεια Πελοποννήσου των σύνολο των ανέργων που επιδοτούνται από τον ΟΑΕΔ φτάνουν τους 6.555.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην εργασία αυτή έγινε μια προσπάθεια να παρακολουθηθούν ορισμένες πτυχές ή πλευρές της απασχόλησης και της ανεργίας τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Περιφέρεια Πελοποννήσου πιο συγκεκριμένα, στην περίοδο προ-οικονομικής κρίσης, αλλά και στην περίοδο εκδήλωσης και ανάπτυξης του φαινομένου της οικονομικής κρίσης. Στο πλαίσιο αυτό έγινε χρήση στοιχείων προερχόμενων κατά κύριο λόγο από τις τριμηνιαίες έρευνες στην αγοράς εργασίας της ΕΛ.ΣΤΑΤ. Έγινε εξέταση της απασχόλησης και της ανεργίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου ,με συγκεκριμένα κριτήρια, όπως είναι το φύλλο , η ηλικία και το μορφωτικό επίπεδο, έτσι ώστε να δοθεί με το συνδυασμό όλων αυτών, μια κατά το δυνατόν πρόσφορη γενική εικόνα για τη σημερινή εικόνα της απασχόλησης και της ανεργίας στη χώρα και τις διαφαινόμενες προοπτικές τους.

Η γενική αίσθηση που σχηματίζεται με βάση τη μελέτη, αφενός, είναι αποκαρδιωτική όσον αφορά την υφιστάμενη κατάσταση και τις προοπτικές της απασχόλησης και, αφετέρου, οδηγεί τη σκέψη σε μια και μόνη έννοια και λέξη: κρίση, που κι αυτή παραπέμπει με τη σειρά της σε έννοιες όπως «αναγκαία καταστροφή παραγωγικών δυνάμεων» και κεφαλαίου, «κατάσταση απόλυτης εξαθλίωσης για μεγάλο μέρος των εργαζόμενων στρωμάτων της κοινωνίας», «υποβάθμιση και οπισθοδρόμηση των κοινωνικών αναγκών», από τον τρόπο ζωής, τη διατροφή και τη στέγαση μέχρι και τον

πολιτισμό και την αναψυχή, για την πλειονότητα της κοινωνίας.

Η κρίση είναι μια κατάσταση αντικειμενική, αναγκαία και αναπόφευκτη. Δεν οφείλεται σε λάθη ή αστοχίες, σε κακούς κυβερνητικούς ή όποιους άλλους «χειρισμούς», σε «κακούς» ή «ανίκανους» ανθρώπους, δεν διορθώνεται, δεν παρακάμπτεται και δεν εξευμενίζεται (ούτε είναι δυνατό να «μοιραστούν τα βάρη της», παρά μόνο μεταξύ των παραγωγών-εργαζομένων, που τα μοιράζονταν άλλωστε και πριν).²¹

Είναι υποχρέωση, λοιπόν, όλων των πολιτευόμενων αλλά και όλων των πολιτών, είτε ανήκουν στην κυβερνητική παράταξη είτε όχι, να παλεύουν ασταμάτητα για τη μείωση της ανεργίας και να προτείνουν λογικές και βιώσιμες λύσεις. Γιατί η εργασία δεν είναι δικαίωμα του πολίτη απλώς. Είναι υποχρέωση όλων μας να την προσφέρουμε σε όλους εκείνους που τη χρειάζονται.

---

²¹ Εργασία και Απασχόληση στην Ελλάδα. Ετήσια Έκθεση 2012

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αντονου Γκιντενς, (2002) Κοινωνιολογία. Gutenberg, Αθήνα.
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Πελοποννήσου,(2012) Στρατηγικός Σχεδιασμός. Πελοπόννησος.
- Εργασία και Απασχόληση στην Ελλάδα. (2012) Ετήσια Έκθεση.
- Εφημερίδα «Το Βήμα της Κυριακής» (2012) , Αθήνα.
- Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδος, (2013) Οι απόψεις των πολιτών. Πελοπόννησος.
- Οικονομία και Πολιτική στην Σύγχρονη Ελλάδα(2004), Επιμέλεια: Θοδωρής Σακελλαρόπουλος, Διομικος, Αθήνα.
- Περιοδικό <<ΧΡΗΜΑ>>, Γεώργιος Κουφάρης, (Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2010) , Η παγκόσμια οικονομική κρίση και οι χρηματιστηριακές αγορές.

ΠΗΓΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ

- Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (www.oaed.gr)
- Ελληνική Αστυνομία (www.astynomia.gr)
- Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία (www.statistics.gr)